

Opinnäytetyö (AMK)

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

[Click here to enter text.](#)

2014

Sasha Salo

YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KUKKAMALLIN, ”KUKKIKSEN”, SOVELTAMINEN NUORTEN PIHANUTA-HANKKEESSA

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kestävän kehityksen koulutusohjelma

2014 | 49 + 5 liitesivua

Ohjaaja: Sirpa Halonen

Sasha Salo

YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KUKKAMALLIN, ”KUKKIKSEN”, SOVELTAMINEN NUORTEN PIHANUTA-HANKKEESSA

Opinnäytetyössä tutkittiin ympäristökasvatuksen kukkamallia, Kukkista, ja sen soveltumista nuorisotyöhön helsinkiläisellä Koskelan nuorisotalolla. Kukkiksen teoriaa ja materiaaleja kokeiltiin käytäntöön nuorten Pihanuta-nimisessä hankkeessa, jossa nuorten tavoitteena oli luoda nuorisotalolle kesä- ja pihatoimintaa. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Kukkis sopii nuorisotyöhön. Tutkimusmenetelminä käytettiin teemahaastatteluja nuorisotyöntekijöille sekä kyselyä projektissa mukana olleille nuorille.

Tutkimus oli laadullinen tapaustutkimus. Teoriaosuus perustui nuorisotyötä ja ympäristökasvatusta käsittelevään kirjallisuuteen sekä ympäristökasvatuksen kukkamallin, Kukkiksen, internet-materiaaleihin.

Tutkimuksessa saatiin selville, että nuorten tiedot Pihanuta-hankkeen ympäristövaikutuksista lisääntyivät ja, että hankkeessa mukana oleminen vaikutti heidän asenteisiinsa ja arvoihinsa ympäristöä kohtaan. Tutkimuksessa selvisi myös, että osa hankkeessa toimineista nuorisotyöntekijöistä perehtyi Kukkiksen ympäristökasvatusmateriaaleihin ja, että vastaukset Kukkiksen soveltuvuudesta nuorisotyöhön ja nuorisotyöntekijöiden halukkuudesta käyttää sitä vaihtelivat. Tutkimuksessa nuorisotyöntekijöiltä kerättiin myös kehitysehdotuksia Kukkiksesta.

Tutkimuksessa pääteltiin, että Kukkiksen soveltuminen nuorisotyöhön oli ensisijaisesti kiinni nuorisotyöntekijöiden kiinnostuksesta tutustua Kukkiksen materiaaleihin ja halukkuudesta soveltaa sitä työssään. Pääteltiin myös, että Kukkis soveltui nuorten Pihanuta-hankkeeseen sisällöltään ja toimintaideoiltaan hyvin ja että Kukkis yhdessä Pihanuta-hankkeen kanssa täytti nuorisolain asettaman edellytyksen kunnan velvollisuudesta tarjota nuorille ympäristökasvatusta. Tutkimuksessa huomattiin myös, että Pihanuta-hanke yhdessä Kukkiksen soveltamisen kanssa vastasi Helsingin kaupungin strategiaohjelman vuosille 2013 - 2016 asettamia arvotavoitteita, joita olivat asukaslähtöisyys, ekologisuus, osallisuus ja osallistuminen.

ASIASANAT:

Ympäristökasvatus, nuorisotyö, nuorisotalo

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sustainable development

2014 | 49 + 5 appendices

Instructor: Sirpa Halonen

Sasha Salo

THE APPLICATION OF “KUKKIS”, THE FLOWERMODEL OF ENVIRONMENTAL EDUCATION, IN PIHANUTA-PROJECT

In this research the aim was to find out if Kukkis, a tool developed to youth workers, was applicable in youth work in the youth center of Koskela in Helsinki. The theory and material were applied into practice in a youth project called Pihanuta. The goal of the project was to create outside summer activities for the youth center of Koskela. The goal of the research was to find out, if Kukkis was applicable in youth work. The methods used in the study were theme interviews for youth workers and inquiries for the youth who participated in the project.

The research was a qualitative case study. The theory was based upon the literature written about youth work and environment education and also of the internet-based materials of Kukkis.

In the research it was found out that the youth who participated in the project got more knowledge about the environmental effects of the Pihanuta-project and that their attitudes and values related to environment were influenced. It was also clarified that a part of the youth workers who were in the project got familiar with the environment education materials of Kukkis. When asked, that did they consider Kukkis to be applicable in youth work and were they willing to use it in their work, the answers varied. Ideas for development of Kukkis were also gathered in the interviews.

The research concluded that the applicability of Kukkis is primarily dependent on the interest of youth workers educate themselves about Kukkis and on the willingness to apply it in their work. It was also concluded that Kukkis, with its theory and ideas for activity, applied into the Pihanuta-project quite well and that Kukkis, together with the Pihanuta-project fulfilled the requirements set by the youth law about municipality's responsibility to offer environment education. In the research it was also noticed that Pihanuta-project and the application of Kukkis in it were identical with the value goals of the Helsinki city strategy program for the years 2013-2016, which were inhabitant-orientedness, ecologicality, involvement and participation.

KEYWORDS:

environmental education, youth work, youth center

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimusote, tutkimusongelma ja -kysymykset sekä aineistonkeruutapa	8
1.2 Opinnäytetyön rakenne	9
2 NUORISOTYÖ JA SEN TAVOITTEET	10
2.1 Mitä on nuorisotyö?	10
2.2 Yhdenvertainen nuorisotyö	10
2.3 Nuorisotyö Suomessa	11
3 YMPÄRISTÖKASVATUS JA SEN TAVOITTEET	12
3.1 Mitä on ympäristökasvatus?	12
3.2 Ympäristökasvatuksen syntyminen ja kehittyminen	12
3.3 Ympäristökasvatuksen tavoitteet	13
3.4 Ympäristökasvatuksen malli – Palmerin puu –malli	14
3.5 Tieto ympäristöstä	14
3.6 Kokemus ympäristöstä	14
3.7 Ympäristön puolesta toimiminen	15
4 YMPÄRISTÖKASVATUS NUORISOTYÖSSÄ	16
4.1 Ympäristökasvatus Helsingin nuorisotyössä	16
4.2 Ympäristökasvatus nuorisotyössä – aihe, josta vähän tutkimustietoa?	17
5 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KUKKAMALLI ”KUKKIS”	18
5.1 Tiedostaminen ja tieto ympäristöstä	19
5.2 Osallisuus ja ympäristön puolesta toimiminen	21
5.3 Sosiaalinen vahvistaminen ja ympäristön kokeminen	22
6 NUORISOTYÖTÄ JA YMPÄRISTÖKASVATUSTA	24
6.1 Yhteistyö alkaa muotoutua	25
6.2 Meriharjun hiihtolomaretki	26
6.3 Pihanutan toteutuminen Koskelassa	28
7 TULOKSET	32

7.1 Haastattelut nuorisotyöntekijöille	32
7.2 Kyselylomakkeen tulokset nuorilta	33
8 ARVIOINTIA, JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA	37
8.1 Johtopäätöksiä haastatteluista	37
8.2 Johtopäätöksiä kyselylomakkeiden tuloksista	39
8.3 Kukkiksen ja Pihanuta-projektin sisällön yhtäläisyydet	42
8.4 Onnistuiko tutkimus vastaamaan tutkimuskysymykseen numero 3?	44
8.5 Pohdintaa	45
LÄHTEET	48

LIITTEET

- Liite 1. Alkuhaastattelun haastattelukysymykset nuorisotyöntekijöille.
- Liite 2. Loppuhaastattelun haastattelukysymykset nuorisotyöntekijöille.
- Liite 3. Kyselylomake ydinryhmän nuorille.

KUVAT

Kuva 1. Ympäristökasvatuksen kukkamallin, Kukkiksen, graafinen ulkoasu.	18
Kuva 2. Koskelan nuorisotalo maaliskuussa 2014.	24
Kuva 3. Nuorten kanssa rakennettu viljelylaari.	30

KÄYTETYT LYHENTEET (TAI SANASTO)

CEC	Commission on Education and Communication Koulutus- ja Kommunikaatiokomissio
ELY-keskus	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Helsingin Nk	Helsingin nuorisoasiainkeskus
IEEP	Institute for European Environmental Policy Euroopan ympäristöpolitiikan instituutti
UNEP	United Nations Environment Programme Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelma
Unesco	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization YK:n kasvatusta-, tiede- ja kulttuurijärjestö
Sykse	Suomen ympäristökasvatuksen seura

1 JOHDANTO

Tutkimuksessa tutkittiin ympäristökasvatuksen kukkamallia, Kukkista. Kukkis on luotu ympäristökasvatuksen työkaluksi nuorisotyöntekijöille. Se on syntynyt Meriharjun luontotalolla, joka on osa Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskusta. Meriharjun luontotalon tehtävänä on edistää kestävä kehitystä, ympäristökasvatusta ja ympäristövastuullisuutta nuorisotaloilla, niiden henkilökunnan työskentelyssä ja nuorten toiminnassa.

Tutkimuskohde valittiin, koska Kukkis on ympäristökasvatuksen työkaluna vielä varsin uusi, ja koska sen käytännön soveltamisesta nuorisotyöhön puuttuu tutkittua tietoa. Opinnäytetyöntekijä keskusteli Meriharjun luontotalolla tutkimuksen tilaajan kanssa Kukkiksen roolista Helsingin nuorisoasiainkeskuksen ympäristökasvatuksessa ja siitä, voisiko Kukkiksen hyvä käytettävyys ja tavoitettavuus edistää ympäristökasvatuksen toteutumista Helsingin nuorisotyössä.

Tutkimuksella pyritään vastaamaan tutkimuskysymyksiin ja selvittämään, miten Kukkista tulisi kehittää sekä, mitkä ovat sen käyttöönoton esteitä. Tutkimuksessa arvioidaan myös ympäristökasvatuksen työkalun toimivuutta käytännössä.

Helsingin kaupunki määrittelee strategiaohjelmassaan vuosille 2013 - 2016 kaupungin arvoiksi mm. asukaslähtöisyyden, ekologisuuden ja osallisuuden sekä osallistumisen (Helsingin kaupungin strategiaohjelma, 3). Nämä arvot ovat yhtäläisiä kaikissa Helsingin virastoissa, niin myös Helsingin nuorisoasiainkeskuksessa (Helsingin Nk:n strategiaperusta). Kukkiksen keskeisiä tavoitteita ovat kestävä kehitys, osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen. Näin ollen se pyrkii edistämään kaupungin ja sen nuorisoasiainkeskuksen arvoja.

Kukkista tutkittiin helsinkiläisellä Koskelan nuorisotalolla. Meriharjun luontotalon ja Koskelan nuorisotalon yhteistyön tuloksena päätettiin, että tavoitellaan

nuorista itsestä lähtevää projektia, minkä puitteissa Kukkista sovelletaan käytännössä ja tutkitaan sen soveltumista siihen.

Koskelan nuorista syntyi ydinryhmä, jonka ideoinnin tuloksena syntyi projekti nimeltä Pihanuta. Projektissa nuoret suunnittelevat nuorisotalolleen kesä- ja pihatoimintaa. Tavoitteina oli muun muassa tarjota nuorille mahdollisuus viettää aikaa ja harrastaa talon takapihalla, muuttaa nuorisotalon ja sen läheisen alueen yleisilmettä siistimmäksi sekä perustaa nuorten pyörittämä kesäkahvila.

1.1 Tutkimusote, tutkimusongelma ja -kysymykset sekä aineistonkeruutapa

Tutkimusotteeksi valittiin laadullinen tutkimus, sillä tutkimuksessa tutkitaan merkityksiä ja asenteita, ja tutkimusjoukon ollessa pieni, on kvantitatiivista tutkimusta vaikeaa toteuttaa.

Tutkimuksen tutkimusongelma on: ”Miten Kukkis soveltuu käytännön nuorisotyöhön Koskelan nuorisotalolla?”

Tutkimuksessa pyrittiin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Kokivatko nuorisotyöntekijät Kukkiksen työkaluksi, jota he voivat ja haluavat soveltaa käytännön nuorisotyössä?
2. Lisäsikö Kukkis nuorisotyöntekijän taitoja ympäristökasvattajana?
3. Mitä nuoret kokivat Pihanuta-projektissa mukana olemisen heille antavan ja miltä osin projektin anti nuorille vastasi kansainvälisesti määriteltyjä ympäristökasvatuksen tavoitteita?
4. Miten Kukkista voitaisiin kehittää?

Aineistoa kerättiin nuorisotyöntekijöille tehdyillä alku- ja loppuhaastatteluilla. Niillä pyrittiin selvittämään muuttuivatko nuorisotyöntekijöiden käsitykset ympäristökasvatuksesta ja heidän omasta potentiaalistaan

ympäristökasvattajina projektin myötä. Samalla näillä työntekijähaastatteluilla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin numero yksi ja numero neljä.

Projektin toteuduttua haastateltiin Pihanuta-projektin ydinryhmässä aktiivisesti mukana olleita nuoria. Näillä haastatteluilla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymykseen numero kolme. Tutkimuksen tekijä keräsi projektin edetessä myös omia huomioita ja oivalluksia, joilla pyrittiin vastaamaan tutkimuskysymykseen numero neljä.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön alussa, luvussa 2, esitellään nuorisotyön sisältöä ja tavoitteita. Luvussa 3 käsitellään ympäristökasvatusta ja sen tavoitteita. Luvussa 4 selvitetään olemassa olevaa teoriaa ja tutkimustietoa ympäristökasvatuksesta nuorisotyössä. Luvussa 5 perehdytään tarkemmin Kukkikseen.

Luku 6 kuvailee Pihanuta-projektia Koskelan nuorisotalolla ja Kukkiksen soveltamista siinä. Luvussa 7 esitellään tutkimusaineisto ja luku 8 sisältää johtopäätökset ja pohdinnan.

2 NUORISOTYÖ JA SEN TAVOITTEET

2.1 Mitä on nuorisotyö?

Nuorisotyö on kasvatusta ja siinä on kyse nuoren inhimillisestä kasvusta yhteiskunnan jäsenenä. Arkisella tasolla nuorisotyö näyttäytyy useimmiten nuorten vapaa-ajantoiminnan mahdollistamisena ja luomisena. Nuorisotyö tapahtuu yleensä koulun ulkopuolella, nuorten vapaa-ajalla. Nuorisotyön perustehtävinä ovat aktiivisen kansalaisuuden edistäminen (osallisuus) ja sosiaalinen vahvistaminen. (Allianssi, 54.)

Nuorisolaki määrittelee, että ”kuntien nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö”. (L 27.1.2006/72.)

Perusnuorisotyössä työtä tekevät kunnalliset nuorisotyöntekijät. Jotta nuorisotyö olisi tuloksellista, se edellyttää vuorovaikutusta eri toimijoiden välillä; toimijoiden tulee tiedostaa rinnakkaiset roolinsa yhteisten tavoitteiden toteuttamisessa. Kunnan nuorisotyön tärkeimpiä kumppaneita ovat koulut, seurakuntien ja kansalaisjärjestöjen nuorisotyö, liikunnan ja kulttuurin toimijat, työ- ja elinkeinotoimi sekä sosiaali- ja terveystoimi. (Allianssi, 54.)

2.2 Yhdenvertainen nuorisotyö

Yhdenvertainen nuorisotyö on nuorisotyön teema, joka haastaa nuorisotyön kentän huomioimaan moninaisuutta entistä laajemmin. Yhdenvertaisuuden voidaan katsoa tarkoittavan sitä, että nuorisotyön palveluja tarjotaan kaikille nuorille, mihinkään määritteeseen katsomatta. Yhdenvertaista nuorisotyötä ovat mm. monikulttuurinen nuorisotyö ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin ja vammaisiin nuoriin kohdistuva nuorisotyö. (Allianssi, 54.)

2.3 Nuorisotyö Suomessa

Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat valtio ja kunnat, joiden tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia ja aktiivista kansalaisuutta sekä ehkäistä syrjäytymistä. Alueellinen nuorisotoimi jakaantuu kuuteen osaan ja niitä hallinnoidaan ELY-keskuksissa (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset). Taloudellisia resursseja nuorisotyölle tarjoaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. (Allianssi, 56.)

Kuntien nuorisotoimen palveluksessa on noin 2 200 henkilöä. Nuorisotiloja Suomessa on noin 950. Nuorten työpajatoimintaa tehdään noin 260 kunnassa. Nuorten työpajoilla arvioidaan olevan noin 1 400 työntekijää. (Allianssi, 56.)

Kuntien lisäksi nuorisotyötä tekevät niin seurakunnat kuin järjestötkin. Monet kunnat saattavat ulkoistaa nuorisotyön järjestämisen ulkoiselle taholle. Seurakuntien nuorisotyön palveluksessa on noin 1 000 työntekijää ja sen vapaaehtoisverkostossa toimii noin 30 000 vapaaehtoista. Järjestöissä arvellaan olevan noin 500 palkallista nuorisotyötä tekevää työntekijää ja järjestöjen vapaaehtoisverkostoissa arvellaan olevan noin 50 000 – 100 000 vapaaehtoista. (Allianssi, 56.)

Monialainen nuorisotyö

Vuonna 2011 nuorisolakiin lisättiin pykälät monialaisesta paikallisten viranomaisten yhteistyöverkosta. Verkostojen tarkoitus on lisätä paikallisten viranomaisten yhteistyötä ja tiedonvaihdon sujuvuutta. (Allianssi, 57.)

3 YMPÄRISTÖKASVATUS JA SEN TAVOITTEET

3.1 Mitä on ympäristökasvatus?

Ympäristökasvatus on kasvatusta ja oppimista, jossa ihmiset tulevat tietoisiksi ympäristöstä, sen vaalimisen tarpeellisuudesta ja omasta roolistaan ympäristön hoitajina ja säilyttäjinä. Ympäristökasvatus on elinikäinen oppimisprosessi ja koskee siten niin lapsia, nuoria, aikuisia kuin vanhuksiakin. Se on ”ympäristöasenteiden, -tietojen, -taitojen ja -valmiuksien välittämistä ympäristötietoisuutta vahvistaen”. (Cantell, 19; Hiltunen & Konivuori, 13.)

Yhteiskunnassamme informaation määrä lisääntyy jatkuvasti. Informaatio saavuttaa meistä lähes jokaisen kiihtyvällä nopeudella ja läpituonevuudella. Valtaosa ihmiskunnasta asuu nykyään kaupungeissa, missä tieto saavuttaa ihmiset lukuisia eri väyliä pitkin. Tämä viriketulva synnyttää meissä suodattimia, joilla suojaudumme tiedontulvan kuormittavuudelta. Nämä samat suodattimet voivat myös toimia meitä vastaan, sillä ne voivat jopa estää aidon elämän ja luonnon kokemisen ja kohtaamisen. Ympäristökasvatuksen tehtävänä on poistaa näitä suodattimia ihmisistä, jotta herkkyys aistia ympäröivää elämää ja luontoa olisi mahdollista. (Aula, 204.)

3.2 Ympäristökasvatuksen syntyminen ja kehittyminen

Ympäristökasvatuksen käsitteen määritteli maailman luonnonsuojeluliiton, IUCN:n kasvatus- ja viestintäkomissio (CEC) vuonna 1970. Vuonna 1972 Tukholmassa järjestetyssä ympäristökonferenssissa otettiin ensimmäinen merkittävä askel kohti kansainvälistä ympäristökasvatuksen ohjelmaa (International Programme for Environmental Education, IEEP). Vuonna 1975 Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelma UNEP ja Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede-, ja kulttuurijärjestö Unesco määrittelivät ympäristökasvatuksen päätavoitteet Belgradissa, silloisessa Jugoslaviassa

(Belgrade Charter on Environmental Education). Kaksi vuotta myöhemmin, vuonna 1977, nämä ympäristökasvatuksen kansainväliset tavoitteet hyväksyttiin ministeritasolla Tbilisissä, Georgiassa. (Ponniah, 1996.)

3.3 Ympäristökasvatuksen tavoitteet

Maaplaneetalla on lukuisia ympäristöongelmia, kuten maan, veden ja ilmakehän saastuminen, lajien sukupuuton kiihtyminen, ilmastonmuutos, väestönkasvu ja luonnonvarojen ehtyminen. Ympäristökasvatuksen yhtenä tavoitteena on edistää tietoutta edellä mainituista ongelmista. Pelkkä tieto ei välttämättä johda ihmisiä toimimaan, vaan on välttämätöntä että ihmiset oppivat näkemään ympäristön tilan ja ihmiskunnan toiminnan riippuvuuden toisistaan ja että sen myötä kehitetään uusia lähestymistapoja, jotka ovat kestäviä ympäristön kannalta. (Cantell, 18.)

Vuonna 1977 järjestetyssä Tbilisin ympäristökasvatuksen konferenssissa määriteltiin ympäristökasvatuksen kansainväliset tavoitteet, jotka ovat edelleenkin ajankohtaisia. Tavoitteet jakautuvat viiteen aihealueeseen:

- Tietoisuus – Tarkoituksena auttaa ihmisiä ymmärtämään ympäristö ja luonto kokonaisuutena ja auttaa ihmisiä herkistymään sen ympäristöongelmille.
- Tieto – Tarkoituksena auttaa ihmisiä löytämään tietoa ympäristöstä ja ympäristöongelmista.
- Asenteet – Tarkoituksena on auttaa ihmisiä selkiyttämään asenteitaan ja arvojaan suhteessa ympäristöön. Samoin pyrkimyksenä motivoida ihmisiä ympäristönsuojeluun ja ympäristön puolesta toimimiseen.
- Taidot – Tarkoituksena on auttaa ihmisiä löytämään käytännön valmiuksia ja taitoja ympäristön tilan havaitsemiseen sekä ympäristön tilan puolesta toimimiseen.
- Osallistuminen – Tarkoituksena tarjota ihmisille mahdollisuuksia osallistua oman ympäristönsä suojeluun tai kehittämiseen. (Cantell, 60)

3.4 Ympäristökasvatuksen malli – Palmerin puu –malli

Joy A. Palmerin ympäristökasvatuksen puumalli on yksi eniten viitattuja ympäristökasvatuksen malleja. Siinä kaikki ympäristökasvatus rakentuu yksilön omien merkittävien elämäkokemusten ”päälle”. Sen takia ympäristökasvatuksen toiminnassa tulisi ottaa huomioon yksilön merkittävät elämäkokemukset, hänen kehitysvaiheensa ja aiemman tiedon taso. (Cantell, 68-69.)

Varsinainen ympäristökasvatus jakaantuu Palmerin mallissa kolmeen elementtiin, jotka ovat toisiinsa nähden tasavertaisia ja joiden tulisi tapahtua samanaikaisesti. Puhutaan kolminaisuudesta ympäristöstä, ympäristössä ja ympäristön puolesta. Ne tarkoittavat tietoa ympäristöstä, kokemuksia ja elämyksiä ympäristössä ja toimimista ympäristön puolesta. (Cantell, 68-69.)

3.5 Tieto ympäristöstä

Nykypäivän ihmisillä, etenkin nuorilla, on paljon tietoa ympäristöasioista, sillä niitä on opetettu alakoulusta lähtien. Ympäristökasvatuksessa tavoitteena on auttaa ihmisiä jäsentämään tätä tietoa ja poimimaan olennaisimmat seikat ja luomaan niistä ”elävää tietoa” toiminnasta saatujen kokemusten ja keskustelujen kautta. Ympäristökasvatuksella pyritään siihen, että ihmiset ymmärtävät miten ympäristötieto liittyy heidän elämäänsä. (Nuorisoasiainkeskus 2014.)

3.6 Kokemus ympäristöstä

Luonnon monimuotoisuuden merkitys on yleisesti tunnustettua. Eri eliöyhteisöistä muodostuva kokonaisuuksien verkosto tarjoaa elinmahdollisuudet lukuisille lajeille tällä planeetalla. Luonnon monimuotoisuus voi tulla monelle ihmiselle itsestäänselvyudeksi, kun heidän elämästään puuttuu luonnossa tapahtuvia kokemuksia ja elämyksiä. Luontokokemusten kautta

ihminen voi ymmärtää kokonaisuuden valtavan laajuuden ja oman erottamattoman paikkansa siinä. Ne voivat myös lisätä tahtoa toimia luonnon puolesta. (Aula, 205 - 206) Kokemuksilla ympäristössä pyritään lisäämään ihmisten herkkyyttä aistia ympäristöä ja saada siitä merkityksiä ja voimaantumista. Rachel Carlson on sanonut, että ”ne, jotka kontemproivat maaplaneetan kauneutta, löytävät voimavaroja, jotka kantavat läpi elämän.” (Slate, 2.)

3.7 Ympäristön puolesta toimiminen

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on tukea ns. ympäristökansalaisuuden muodostumista. Ympäristökansalaisuus tarkoittaa ympäristövastuullista, aktiivista ja osallistuvaa yksilöä. (Koskinen, 14) Ympäristökasvatus muodostuu tietoisuudesta, sisäisestä motivaatiosta, sitoutumisesta, vastuullisuudesta, huolenpidosta, yhteisöllisyydestä ja osallistumisesta (Nuorisoasiainkeskus 2014).

Osallistuminen voi parhaassa tapauksessa synnyttää omistajuutta, joka on yksi edellytys ympäristökansalaisuuden toteutumisessa. Jokin, mikä on omaksi koettua, on arvokasta ja sellaista, jota halutaan varjella ja josta halutaan kantaa vastuuta. Ympäristökasvatuksen tulisikin keskittyä toimintapainotteisuuteen, jotta ihmiset kehittyisivät ympäristökansalaisina toimimalla todellisten ympäristökysymysten parissa. (Nuorisoasiainkeskus 2014.)

Ympäristökasvatus tieteenalana

Ympäristökasvatus on varsin uusi tieteenala ja sitä opetetaan Suomessa pääasiassa opettajankoulutuslaitoksissa sekä yliopistoissa ympäristötieteen laitoksissa. Yksittäisiä ympäristökasvatuksen kursseja on tarjolla nykyään myös muissa oppilaitoksissa. (Cantell, 12.)

4 YMPÄRISTÖKASVATUS NUORISOTYÖSSÄ

Nuorisolakiin tuli vuonna 2006 muutos, jonka mukaan kuntien tulee vastata nuorten ympäristökasvatuksesta (L 27.1.2006/72.). Näin ollen se koskee myös nuorisotoimia, joka toimivat Suomessa joko kunnan järjestäminä tai tilaamina.

Ympäristökasvatukseen on luotu monenlaisia malleja ja työkaluja – materiaalia. Tästä esimerkkinä Hyrian osaamis- ja materiaalipankki luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristökasvatuksesta (Hyria), Suomen ympäristökasvatuksen seuran SYKSE:n Vihreä lippu -toiminta, mikä on suunnattu päiväkodeille, kouluille, oppilaitoksille ja lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintaan (Sykse) sekä Airiina Tenhovuoren kehittämä Tutkimusmatkalla - ympäristökasvatuksen menetelmäopas (Tenhovuori).

4.1 Ympäristökasvatus Helsingin nuorisotyössä

Yksi Helsingin nuorisoasiankeskuksen tavoista edistää ympäristökasvatusta on Meriharjun luontotalon toiminta. Meriharjun luontotalo tarjoaa ympäristökasvatusta lapsille ja nuorille. Se on keskittynyt järjestämään ”elämyksellisiä ja kestävään elämäntapaan kannustavia” elämyksellisiä luontokoulupäiviä. Lisäksi Meriharjun luontotalo osallistuu erilaisiin nuorten tapahtumiin ja kouluttaa nuorisoasiankeskuksen ekotukihenkilöitä edistämään kestävä kehitystä nuorisotaloilla. (Meriharjun luontotalo) Helsingin Nk järjestää nuorille myös seikkailukasvatusta Kallahden seikkailutalolla (Seikkailutalo), ja ympäristökasvatusta Fallkullan kotieläintilalla, jossa nuoret pääsevät osallistumaan kotieläintilan askareisiin (Fallkullan kotieläintila).

Helsingin nuorisoasiankeskuksen strategiaperustassa mainitaan yhtenä keskeisenä arvona ekologisuus, jonka mukaan Helsingin nuorisoasiankeskus edistää kestävä elämäntapaa. Siihen se pyrkii vahvistamalla nuorten luontosuhdetta erilaisin kokemuksiin, mahdollistamalla nuorille lähiympäristön ja maapallon puolesta toimiminen ja kannustamalla siihen (Nuorisoasiankeskuksen strategiaperusta).

Helsingin kaupungissa on kehitetty niin kutsuttua ekotukitoimintaa vuodesta 2006 lähtien. Ekotukitoiminnalla pyritään edistämään ympäristöasioita työpaikoilla nimeämällä ja kouluttamalla kaupungin jokaiseen toimipisteeseen oma ekotukihenkilö. Näin on myös Helsingin nuorisoasiankeskuksessa. Jokaisella nuorisotalolla on oma ekotukihenkilö, kenen tehtävänä on edistää ympäristötietoisuutta ja ympäristövastuullisuutta nuorisotaloilla. Ekotukihenkilön tavoitteisiin kuuluu kannustaa ja opastaa muita ympäristön kannalta järkevimpiin valintoihin. (Helsingin kaupungin ympäristökeskus)

Helsingin nuorisoasiankeskus pyrkii myös vastaamaan ympäristökasvatuksen haasteeseen tarjoamalla nuorisotyöntekijöille ympäristökasvatuksen työkalun nimeltä Kukki.

4.2 Ympäristökasvatus nuorisotyössä – aihe, josta vähän tutkimustietoa?

Ympäristökasvatus on varsin uusi ja vähän tutkittu tieteenala. Tutkimukset kohdistuvat usein kouluympäristöön (esim. Koskinen 2010) eikä ympäristökasvatuksesta löydy tutkittua tietoa nuorisotyön kontekstissa. Menetelmiä ja materiaalia on kyllä paljon, esimerkiksi Rantasalmen ympäristökasvatusinstituutissa kehitetyt teokset ”Kestävän kehityksen kasvatusmalleja kuntien nuorisotyöhön” ja ”Kulttuurilähtöisen ympäristökasvatuksen malleja nuorisotyöhön” (Hynninen, Rämö). Minkään menetelmän tai mallin toimivuutta käytännössä ei ole vielä tieteellisesti tutkittu. Toisaalta, ennen Kukkiä Suomessa ei ole ollut kokonaisvaltaisen ympäristökasvatuksen mallia, joka sisältää myös teoreettisen viitekehyksen.

5 YMPÄRISTÖKASVATUKSEN KUKKAMALLI ”KUKKIS”

Ympäristökasvatuksen kukkamalli, Kukkis, syntyi pitkällisten asiantuntijatapaamisten keskustelujen, niin kutsutun filosofia-klubin, jälkeen. Keskustelujen sisällöt kirjoitti ylös Helsingin nuorisoasiainkeskuksen kestävän kehityksen koordinaattori Ulla Kajaluoto. Kajaluoto veti keskustelujen sisällöt yhteen ja niiden pohjalta hän loi Kukkiksen. Ajatus kukanmuotoisesta mallista oli syntynyt Kajaluodolle jo aiemmin kansainvälisellä kestävän elämäntavan viikolla. (Kajaluoto, keskustelu)

Vastaavaa, nuorisotyöhön kohdennettua ympäristökasvatuksen mallia ei ilmeisesti ole Suomessa. Kukkis on ainoa teoreettisen viitekehyksen sisältävä työkalu ympäristökasvatukseen nuorisotyössä, kun muut oppaat sisältävät vain toimintavinkkejä. (Kajaluoto, puhelinkeskustelu)

Kukkiksessa yhdistyy kokonaisvaltaisen ympäristökasvatuksen edellytykset sekä helsinkiläisen nuorisotyön keskeiset teemat (Kuva 1, s.15).

Kuva 1. Ympäristökasvatuksen kukkamallin, Kukkiksen, graafinen ulkoasu.

Kukkiksen perustana ja tavoitteena on kokonaisvaltainen ympäristökasvatus. Sen osa-alueita ovat tieto ympäristöstä, ympäristön kokeminen sekä ympäristön

puolesta toimiminen. Kukkis sisältää toimintaideoita nuorisotyöntekijöille, mitä he voivat käyttää heidän työssään. (Kukkis) Kukkiuksesta nuorisotyöntekijä voi löytää idean, joka on suoraan sovellettavissa työhön nuorten kanssa. Kukkiuksen tarkoitus ei kuitenkaan ole antaa täydellisen valmista pakettia – sen tarkoitus on ennen kaikkea antaa ehdotuksia toiminnalle ja kannustaa nuorisotyöntekijää ideoimaan hänen työpaikalleen soveltuvaa toimintaa. (Kajaluoto)

5.1 Tiedostaminen ja tieto ympäristöstä

Kukkiuksen mukaan nykynuoriso on saanut paljon opetusta ympäristöasioista, sekä kouluopetuksen että median kautta. Kukkamallissa tiedostamisella tarkoitetaan sitä, että nuori ymmärtää toiminnasta saatujen kokemusten ja keskustelujen kautta miten tieto ympäristöasioista liittyy hänen elämäänsä. Kukkiuksen mukaan keskusteluissa nuorten kanssa olisi tärkeää kysyä, miten ihmisten tulisi elää, jotta elämää ylläpitävät prosessit säilyttäisivät toimintakykynsä maapallolla. (Kukkis)

Kukkiuksessa ympäristöön liittyvässä tiedossa korostetaan tiettyjä ekologisia prosesseja, jotka on kiteytetty neljään ryhmään.

1. Energian virta

Kukkiuksessa korostetaan, kuinka aurinko on maapallon energian lähde. Kaikki elollinen maapallolla on riippuvaista auringon energiasta. Vain kasvit voivat muuttaa auringon valon energiaa ravinnoksi. Myös fossiiliset polttoaineet ovat auringon energiaa – ne ovat muodostuneet kasveista ja eläimistä, jotka ovat poistuneet kiertokulusta.

2. Aineen kiertokulku

Elämä maapallolla koostuu samoista perusrakennusaineista, joita on maapallolla rajallinen määrä – vedystä, hiilestä, hapesta, typestä, fosforista ja rikistä. Eliöt muodostuvat näistä perusrakennusaineista, joita ne ottavat maaperästä, vedestä ja ilmasta. Kuollessaan eliöt vapauttavat nämä rakennusaineet takaisin luontoon – ne eivät katoa,

vaan muuttavat vain muotoaan. ”Kaikki maapallon eliöt saavat alkunsa maasta ja palaavat maahan.”

Vesi on kaiken elämän elämänneeste, jota auringon lämpö kierrättää veden kiertokulkuksi kutsutussa prosessissa. Eläimet käyttävät osaa maapalloa ympäröivästä ilmasta hengittämiseen ja tuottavat sitten hiilidioksidia, jota kasvit vuorostaan käyttävät sokerin muodostamiseen ja sen sivutuotteena muodostavat happea takaisin eläinten tarpeeseen.

3. Vuorovaikutussuhteet

Joidenkin tutkijoiden mukaan maapallolla elää noin 11 miljoonaa eliölajia eikä niistä kaikkia ehditä edes tunnistaa ennen kuin ne katoavat. Jokainen eliö on ainutlaatuinen ja on tulosta auringon, ilman, veden ja maaperän yhtymisestä. Eliöt kilpailevat keskenään kasvu- ja elinpaikoista ja toisaalta tekevät paljon yhteistyötä toisten eliöiden kanssa. Useimmiten eliöt hyödyttävät toisia eliöitä olemassaolollaan ja ovat siten yhteydessä toisiinsa. Yksikään eliö ei voisi olla olemassa pelkästään yksinään vaan kaikki liittyvät jollain tavalla toisiinsa. Auringon valon energia ja aineiden kiertokulku yhdistävät jokaisen eliölajin toisiinsa ja tätä voidaan kutsua elämänverkoksi. Jos jokin laji katoaa, virtaavat sen rakennusaineet verkon säikeitä pitkin toisten eliöiden käytettäväksi ja samalla yhden eliön katoaminen voi vaikuttaa lukuisiin muihin eliöihin.

4. Jatkuva muutos

Elämä ei koskaan pysähdy paikoilleen vaan on jatkuvassa muutoksessa. Kaikki maapallolla on jatkuvassa muutoksen tilassa ja evoluutio varmistaa, että aina on olemassa jokin elämänmuoto, joka hyötyy ympäristössä tapahtuvista muutoksista. (Kukkis)

Kun nuori osallistuu ympäristöä koskeviin keskusteluihin ja toimintaan, hän voi ymmärtää miten ihminen on osa elämän valtavaa kokonaisuutta ja kiertokulkua ja kuinka ne vaikuttavat omaan elämään. Sen myötä nuori saattaa oivaltaa, että elämä maapallolla on ihme jo itsessään ja alkaa nähdä maapallon eliöiden yhteisenä kotina. (Kukkis)

5.2 Osallisuus ja ympäristön puolesta toimiminen

Osallisuus on ihmisen henkilökohtainen kokemus vastuun saamisesta yhteisössä ja hänen kykyjensä riittävydestä. Kun ihminen kokee osallisuutta, se voi edistää sitoutumista toimintaan, mikä tähtää yhteisten asioiden parantamiseen. Ympäristökasvatuksen perspektiivistä osallisuus voidaan nähdä kahtena keskeisenä muotona; yksilön henkilökohtaisina valintoina ja elämäntapana ja toisaalta yksilön osallistumisena yhteisölliseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen. (Kukkis)

Osallisuudella on lähikäsite nimeltään voimaantuminen, joka tarkoittaa yksilön tunnetta siitä, että hänen teoillaan on merkitystä. Voimaantuminen voi olla seurausta vaikuttavasta osallistumisesta (Koskinen, Sanna. s. 19).

Ympäristökasvatus tähtää ympäristökansalaisuuden muodostumiseen. Ympäristökansalaisuus tarkoittaa sitä, että ihminen ymmärtää omien tekojensa seuraukset ympäristölleen. Ympäristökansalaisuuteen liittyviä arvoja ovat esimerkiksi tiedostaminen, osallistuminen, sisäinen motivaatio ja vastuullisuus sekä huolenpito ja yhteisöllisyys. Ympäristökansalaisuus on sekä henkilökohtaista vaikuttamista omilla valinnoilla että yhteisöllistä osallistumista, joiden tavoitteena on muuttaa yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja taloudellisia rakenteita ympäristöystävällisempään ja -vastuullisempaan suuntaan. (Kukkis)

Ympäristökansalaisuutta voi oppia parhaiten itse toimimalla. Kun ihminen osallistuu, voi hän parhaimmillaan kokea omistajuutta. Omistajuus on ympäristökasvatuksen näkökulmasta tärkeää, koska se voi tarjota ihmisille tunteen siitä, että hänen osallisuutensa ja toimintansa on arvokasta ja hän haluaa kantaa vastuuta. Ympäristökansalaisuuteen tähtäävän kasvatuksen tulisi tähdätä toimintapainotteiseen ja osallistavaan oppimiseen, sillä sellaisessa kasvatuksessa ympäristökansalaisuus kehittyy toimimalla todellisten ympäristökysymysten parissa. (Kukkis)

Aikuisen rooli ympäristökansalaisuuden muodostumisessa on olla toiminnan mahdollistaja, tukija ja kumppani. Kukiksessa painotetaan

ympäristöosallisuuden ilmapiiriä, joka rakentuu nuorisotalojen arjen pienemmissä toiminnoissa, kuten alue ja pihasuunnitteluhankkeissa, sisustusprojekteissa, kantaaottavissa taideprojekteissa ja muissa yhdessä toteutettavissa hankkeissa, joilla pyritään vaikuttamaan maailmaan. Kun asioita tehdään ja päätetään yhdessä, nuorten ymmärrys demokratiasta lisääntyy. Toiminnan ja osallistumisen kautta nuoret oppivat myös tunnistamaan vaihtoehtoja, jotka tukevat elämää ylläpitäviä prosesseja maapallolla. (Kukkis)

5.3 Sosiaalinen vahvistaminen ja ympäristön kokeminen

Ympäristön elämyksellisen kokemisen tavoite on, että nuorelle syntyisi myönteinen tunneside luontoon ja ympäristöön. Kun nuorella on tunneside luontoon, se vahvistaa ympäristöä kunnioittavaa asennetta. Ympäristöä kunnioittava asenne on ympäristövastuullisen toiminnan ja ympäristökasvatuksen perusta. Luonnossa tehtävissä ympäristökasvatuksen harjoitteissa pyritään tarjoamaan nuorelle elämyksiä ja aistikokemuksia, joiden kautta nuoren kiinnostus luontoa kohtaan sellaisenaan, ilman määritteitä, voi kasvaa. Samalla nämä harjoitukset voivat tarjota nuorelle kosketuksen omiin tunteisiin ja luoda kokemuksen turvapaikasta, missä nuori saa olla oma itsensä. (Kukkis)

Myönteisten ja elvyttävien luontokokemusten potentiaalina on se, että ne voivat lisätä nuoren elämänvoimaa sekä toiveikkuutta eli optimismia. Nämä puolestaan tarjoavat pohjan sosiaaliselle vahvistumiselle. Otollisimmillaan nuorelle voi luonnossa syntyä kokemus kuulumisesta laajempaan kokonaisuuteen, jonka merkityksellinen osa hän kokee olevansa. (Kukkis)

Irti arjesta ja suorittamisesta

Ekopsykologian mukaan elvyttävä luontokokemus tarjoaa mahdollisuuden irtautua arjesta ja suorittamisesta. Irtautumiseen liittyy myös lumoutumisen termi, joka on mahdollista esimerkiksi, kun luontokohteessa viivytään tarpeeksi

kauan, ollaan hiljaa ja annetaan luonnon esteettisten ulottuvuuksien päästä vaikuttamaan mieleen. Luontokokemus on elvyttävä jos luonnossa oleva paikka koetaan turvalliseksi ja itselle sopivaksi. (Kukkis)

6 NUORISOTYÖTÄ JA YMPÄRISTÖKASVATUSTA

Meriharjun luontotalon yhteistyö Koskelan nuorisotalon (Kuva 2, s.) kanssa alkoi lokakuussa 2013, jolloin Koskelan nuorisotalo osallistui kokeiluun, missä testattiin Meriharjussa kehitettyä käyttösähkön kulutuslaskuria. Laskurin käytön tavoitteena oli vähentää nuorisotaloilla käytettävän sähkön kulutusta. Ympäristökasvatuksellinen yhteistyö sai siis alkunsa jo ennen Pihanuta-projektia.

Kuva 2. Koskelan nuorisotalo maaliskuussa 2014.

Laskuriprojekin päättyessä Koskelan nuorisotyöntekijät ehdottivat Meriharjun työntekijälle mahdollista tulevaa yhteistyötä, josta hän voisi tehdä myös opinnäytetyön. Myös luontotalon esimies kiinnostui myös yhteistyön mahdollisuudesta ja toimintaa alettiin ideoida.

Aluksi Meriharjun luontotalon työnantaja esitti, että yhteistyö voisi olla sellaista, jossa nuorten kanssa ideoitaisiin Koskelan nuorisotalolle toimintaa, mikä sisältäisi ympäristökasvatuksellisia elementtejä. Kyseinen toiminta olisi ideaalitapauksessa muotoiltavissa malliksi, jota voitaisiin soveltaa ja toteuttaa myös muilla Helsingin alueen nuorisotaloilla. Samalla oli tarkoitus, että Meriharjun luontotalo tilaa projektista opinnäytetyön.

Ensimmäiset, projektiin liittyvät tapaamiset luontotalon työntekijän ja Koskelan nuorisotyöntekijöiden kanssa tapahtuivat tammikuussa 2014. Koskelan nuorisotalon lähtökohtana oli luoda nuorille uutta toimintaa ja sisältöä nuorisotalon tarjontaan. Koskelan nuorisotalon osalta projektin perusta ulottui edellisen vuoden loppupuolelle, marraskuulle 2013, jolloin Koskelan nuorisotalon nuoret olivat esittelemässä ”Nuorten näköinen kaupunki”-hankkeen tuloksia RuutiExpo-tapahtumassa Helsingin kaupungintalolla. ”Nuorten näköinen kaupunki” oli Helsingin kaupunginsuunnitteluviraston hanke, jota kohtaan Koskelan nuorisotalon nuorisotyöntekijä oli osoittanut kiinnostusta. ”Nuorten näköinen kaupunki” –hanke pilotoitiin Koskelan kaupunginosassa ja siitä oli vetovastuussa Koskelan nuorisotalon työntekijä ja joukko apulaisohjaajiksi nimettyjä talon nuoria.

”Nuorten näköinen kaupunki” -hankkeessa Koskelan alueen koululaiset olivat kartoittaneet Helsingin kaupunginosia ja sijoittaneet Helsingin kaupungin karttaan paikkatietoja, joista kävi ilmi, mitkä alueet koettiin nuorten mielestä pelottaviksi, ankeiksi, haluttaviksi, ja mitkä alueet kaipasivat kehittämistä. Koskelan kaupunginosaan nuoret olivat laittaneet merkintöjä, joiden mukaan osa alueesta koettiin ankeaksi. Tästä nuorisotyöntekijöille ja nuorille oli selkiytynyt halu luoda Koskelan alueelle jotain uutta.

6.1 Yhteistyö alkaa muotoutua

Luontotalon työntekijä sekä kaksi nuorisotyöntekijää Koskelasta sopivat, että uutta toimintaa aletaan ideoida yhdessä nuorten kanssa. Luontotalon työntekijä tutustui nuorisotalon nuoriin ja kertoi, miksi oli talolla ja samalla tiedusteli

nuorten halukkuutta olla mukana luomassa uutta toimintaa heille itselleen. Kovinkaan moni nuori ei ollut kiinnostunut lähtemään tähän mukaan. Toimintaa ehdotettiin nuorille kertomalla, että siinä olisi jotain ympäristönäkökulmaa mukana tai toisin sanoen, että se liittyisi jollain tavalla ympäristöön tai luontoon. Toinen nuorisotyöntekijöistä sai houkutelua viisi nuorta ensimmäiseen tapaamiseen, joka järjestettiin tammikuun lopussa 2014. Silloin nuoria pyydettiin vapaasti ideoimaan jotain uutta toimintaa, mitä heidän talollaan ei vielä ole. Nuoret esittivät kaksi ehdotusta; he halusivat koripallonpelumahdollisuuden ja/tai skeittirampin.

Pian huomattiin, etteivät nuoret lähteneet spontaanisti mukaan luomistyöhön. Luontotalon työntekijä ja nuorisotyöntekijät päättelivät, että se saattoi johtua siitä, että koko projekti oli ikään kuin ”liian ilmassa” – että projektista puuttui ohjaajilta tuleva selkeämpi ohjaus.

6.2 Meriharjun hiihtolomaretki

Helmikuussa mitään kovin konkreettista ei ollut vielä tapahtunut projektin edistymiseksi ja samaan aikaan hiihtolomaviikko oli lähestymässä. Luontotalon työntekijä ja nuorisotyöntekijät saivat idean järjestää nuorille mahdollisuuden lähteä viettämään lyhyttä, yön yli kestävästä retkeä Meriharjun luontotalolle. Ajateltiin, että se voisi tuoda ympäristökasvatuksellisia elementtejä projektiin ja uuden, luovuutta lisäävän ympäristön mukaan lähteville nuorille.

Hiihtolomaretkelle lähti kaiken kaikkiaan viisi nuorta, molemmat projektissa mukana olevat nuorisotyöntekijät sekä luontotalon työntekijä. Luontotalon työntekijä sai luontotalolta toimeksiannokseen pyrkiä käyttämään leirin aikana ympäristökasvatuksen kukkamallin, ”Kukkiksen”, sisältöä ja materiaalia. Tarkoituksena oli selvittää, että toimiiko Kukkiksen materiaalit käytännössä.

Hiihtolomaretkien aikana nuorille järjestettiin monenlaista ohjelmaa. Luontotalon työntekijä veti nuorille ja nuorisotyöntekijöille elämyksellisen luontoretken Meriharjun luontotaloa ympäröivissä metsissä ja merenrannoilla, minkä tarkoituksena oli lisätä nuorten ympäristöherkkyyttä. Leirin ohjelmassa oli myös

saunomista, grillausta, ympäristöaiheinen elokuva ja ruoanvalmistusta ulkona nuotion äärellä. Nuoret ohjattiin leirillä myös ideoimaan toimintaa omalle nuorisotalolle. Nuoria kannustettiin ajattelemaan jotain sellaista, mitä he voisivat viedä Meriharjun ympäristöstä Koskelan nuorisotalolle.

Nuoret päättivät, että he haluavat kehittää talonsa kesätoimintaa ja ennen kaikkea toimintaa, missä nuorisotalon takapihaa hyödynnettäisiin. Nuorisotyöntekijä johdatteli taidokkaasti nuoria ideoimaan projektille nimeä. Nuoret valitsivat projektille nimen ”Pihanuta”, missä sana ”nuta” on slangisana, joka tarkoittaa nuorisotaloa.

Nuoret ideoivat, että he halusivat nuorisotalonsa takapihalle muun muassa kasveja, värejä ja mahdollisuuksia harrastaa ulkoliikuntaa. Ideat kirjattiin paperille ja projekti oli saanut selkeän alkunsa. Nuorisotyöntekijä ehdotti mukana olleille nuorille, että he voisivat olla osana niin sanottua projektin ydinryhmää. Kolme nuorista ilmaisi halukkuutensa olla osana ydinryhmää.

Meriharjun luontotalon intressi muuttuu

Helmi-maaliskuussa luontotalon työntekijä sai uuden toimeksiannon Meriharjun esimieheltään. Esimies oli sitä mieltä, että aikaisempi toimeksianto, jonka mukaan nuorten kanssa oli tarkoitus luoda ympäristöaiheista toimintaa heille itselleen, ei ottanut tuulta purjeisiin ja tuntui vaikealta toteuttaa. Hän oli keksinyt uuden tehtävän, jossa luontotalon työntekijän tulisi tutkia ”Kukkista” käytännössä eli viedä Kukkiksen soveltaminen nuorisotalolle. Hän ajatteli, että uusi toimeksianto palvelee hyvin Meriharjun luontotalon intressejä sekä samalla vapauttaa luontotalon työntekijän vaikealta näyttävästä tavoitteesta luoda nuorten kanssa ympäristöön liittyvää toimintaa – se kun ei saanut vastakaikua aikaan nuorissa. Kukkis sopi hänen mielestään tutkittavaksi täydellisesti Pihanuta-projektissa, eikä opinnäytetyön tekijän tarvinnut enää pyrkiä luomaan uutta kokonaisuutta vaan hän saattoi keskittyä soveltamaan ja tutkimaan Kukkista jo liikkeelle lähteneessä projektissa.

6.3 Pihanutan toteutuminen Koskelassa

Helmikuun lopussa Pihanuta-projekti eteni niin, että ydinryhmän nuoret suunnittelivat projektille julisteen ja nimienkeruulistan, jotka he laittoivat nuorisotalon aulaan. Julisteella nuoret viestittivät muille talon nuorille Pihanuta-projektin visiosta ja perustelivat projektin tärkeyttä. Kaiken kaikkiaan 82 nuorta laittoi nimensä Pihanutaa kannattavaan listaan.

Maaliskuun alussa kokoonnuttiin nuorten ydinryhmän kanssa tarkentamaan Pihanuta-projektin tavoitteita ja yksityiskohtia ja nuoret valmistautuivat seuraavalla viikolla tapahtuvaan tapaamiseen, johon saapuisi keskisen nuorisotyöyksikön aluepäällikkö Miki Mielonen. Aluepäällikön rooli oli tärkeä, sillä hänen suostumuksensa ja tukensa merkitsi projektille paljon. Aluepäällikkö ryhtyi tukemaan projektia ja etsimään sille rahoitusta.

Maaliskuussa nuorisotyöntekijä otti yhteyttä Nk:n isännöitsijään ja samalla selvisi, että Koskelaan saadaan graffiti-maalaukseen soveltuvia levyjä toiselta nuorisotalolta. Maaliskuun alussa nuoret kokosivat yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa Pihanutan materiaalit yhdeksi paketiksi, joka lähetettiin aluepäällikölle, jotta tämä voisi viedä hanketta eteenpäin.

Huhtikuun alussa Helsingin Nk:n isännöitsijä, Koskelan nuorisotalon kiinteistön isännöitsijä ja aluepäällikkö vierailivat Koskelan nuorisotalolla. Isännöitsijöiden suhtautuminen nuorilta tulleeseen hankkeeseen oli todella positiivinen ja he lupasivat tehdä kustannuslaskelmat ja selvittää josko Helsingin Nk:lta löytyy rahaa hanketta varten. Tapaamisen jälkeen nuorisotyöntekijät, luontotalon työntekijä sekä nuoret jäivät odottamaan jatkoyhteydenottoja isännöitsijöiltä ja aluepäälliköltä. Myös Helsingin Nk:n Vihreän Oksan verstaas -nimisen nuorten työpajan johtaja, Janne Länsipuro, vieraili talolla konsultoimassa vihersuunnittelussa ja siihen liittyvissä mahdollisuuksissa.

Seuraavana päivänä Koskelan nuorisotalolla järjestettiin Pihanuta-ilta. Luontotalon työntekijä keskusteli sitä ennen ydinryhmän nuorten kanssa projektista ja sen ympäristönäkökohdista ja siitä, kuinka projekti voitaisiin

toteuttaa mahdollisimman ympäristöystävällisesti. Nuoret tiesivät kertoa useista ympäristöystävällisyyteen liittyvistä seikoista. He puhuivat muun muassa hankintojen kestävydestä ja niiden alkuperästä. Tässä vaiheessa ydinryhmässä oli ainakin kuusi nuorta. Pihanuta-illassa ydinryhmän nuoret kertoivat vuorotellen hankkeen yksityiskohdista muille talon nuorille. Myös hankkeen ympäristöystävällisyydestä keskusteltiin läsnä olleiden nuorten ja nuorisotyöntekijöiden kanssa. Paikalla oli yhteensä noin 20 henkilöä. Esittelyn jälkeen hankkeesta sai sanoa mielipiteensä ja antaa ideoita ja toiveita. Keskustelun jälkeen kaikki kiersivät yhdessä piha-alueet samalla kun heille kerrottiin, mitä mihinkin on suunniteltu.

Huhtikuun alussa nuoret askartelivat nuorisotalon seinälle ns. projektimadon. Projektimato koostui ”soluista”, joihin tallennettiin projektin kaikki vaiheet, jotta talon kaikki käyttäjät voisivat katsoa madosta, missä kohtaa projektia ollaan menossa ja mitä on jo tehty. Seuraavana päivänä isännöitsijöiltä tuli vahvistus, että nuorisotalon pihakunnostustöiden tilaus oli lähetetty eteenpäin ja että kunnostustyöt toteutuvat. Tämä oli projektille ja ydinryhmän nuorille iso uutinen.

Huhtikuun puolessavälissä kunnostustöiden urakoitsija kävi paikalla. Graffitilevyt saapuivat Helsingin Nk:n toimesta ja talon nuoret kantoivat graffitilevyt valmiiksi odottamaan asennusta aitoihin kiinni. Seuraavana päivänä graffitilevyt asennettiin jo paikoilleen.

Nuorisotalon kunnostustyöt alkoivat huhtikuun 23. päivä. Seuraavalla viikolla luontotalon työntekijä haki yhdessä nuorisotyöntekijän kanssa Mustikkamaalta ruusupensaita, jotka oli tarkoitus istuttaa Koskelan nuorisotalolle. Ruusupensaat olisivat muussa tapauksessa joutuneet hävitettäväksi.

Vielä samalla viikolla haettiin puutarhatarvikkeita ja kasvien siemeniä rautakaupasta. Luontotalon työntekijä järjesti talolla työpajan kasvien istuttamisesta ja siementen kylvämisestä. Iso osa talon vakionuorista osallistui työpajaan ja he pääsivät kylvämään kasvin siemeniä. He istuttivat muun muassa tomaatteja, chilejä, auringonkukkia ja erilaisia yrtejä. Työpajassa oli

ympäristökasvatuksellinen ote, ja pyrkimyksenä oli tuoda luontokokemusta lähelle nuorisotalon nuoria.

Kuva 3. Nuorten kanssa rakennettu viljelylaari.

Toukokuun alussa luontotalon työntekijä järjesti nuorisotalolla myös opetuspäivän viljelylaarin rakentamisesta. Sitä varten oli etsitty jätelautaa Helsingin jätelavoilta, jotta voitaisiin käyttää mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja. Lisää lautatavaraa saatiin myös nuorisotalon kunnostustöiden jätteistä. Luontotalon työntekijä rakensi yhdessä nuorisohjaajajarjoittelijan ja neljän nuoren kanssa viljelylaatikon (Kuva 3, s. 32).

Pari päivää myöhemmin taimitarhalla käytiin ostamassa valtava määrä kasvien taimia, multaa ja kariketta. Nuoret olivat itse valinneet osan taimista ja tulevan kukkaloiston väreistä. Saman päivän päätteeksi tapahtui rituaalinomainen hetki, kun nuorisotalon työntekijät yhdessä nuorten ja luontotalon työntekijän kanssa istuttivat Pihanutan ensimmäisen omenapuun.

Nuorisotyöntekijät saivat joukon talon nuoria innostumaan ja tulemaan mukaan istutustalkoisiin. Pian lähes kaikki kasvit oli istutettu. Nuorisotalolla oli nyt omia musta- ja punaherukkapensaita, omenapuita, angervoja, ruusupensaita ja köynnöskasveja. Nuoret rakensivat ison ruukun kierrätyspuusta ratapihaomenapuulle. Samana iltana kaksi nuorta osallistui viljelylaarin kylvöön. He kylvivät laariin muun muassa herneen ja porkkanan siemeniä.

Toukokuun lopussa nuoret saivat pihakalusteet takapihalle ja joukko nuoria osallistui niiden kasaamiseen ja asentamiseen. Ydinryhmän nuoret ideoivat ohjelmaa Pihanutan avajaispäivää varten ja suunnittelivat, mitä Pihanutalla tehtäisiin kesän aikana.

Pihanutan avajaiset pidettiin 8. kesäkuuta 2014. Ohjelmassa oli muun muassa graffitien maalausta, koripallon ja pihapelien peluuta, ruokaa ja juomaa sekä yhdessäoloa. Luontotalon työntekijä esitteli nuorille kasveja ja viljelylaariin kylvettyjen kasvien kasvua.

7 TULOKSET

7.1 Haastattelut nuorisotyöntekijöille

Tutkimuksessa haastateltiin kolmea nuorisotyöntekijää, joista kaksi oli vetämässä Pihanuta-projektia ja yksi, kuka oli tuntityöntekijä, oli mukana käytännön toiminnassa. Nuorisotyöntekijöitä haastateltiin sekä Pihanuta-projektin alku- että loppuvaiheissa. Loppuhaastatteluissa työntekijöiltä kysyttiin, tutustuivatko he Kukkikseen ja sen materiaaleihin. Nuorisotyöntekijä numero 1 sekä nuorisotyöntekijä numero 3 olivat tutustuneet Kukkikseen projektin aikana. Nuorisotyöntekijä numero 2 ei tutustunut Kukkikseen ja sanoi syyksi, että hänen aikansa ei riittänyt, sillä hän oli samanaikaisesti työssäkäyvä ja opiskelija.

Haastateltavilta kysyttiin myös, lisääntyivätkö heidän taitonsa ympäristökasvattajina Pihanuta-projektin myötä. Lisäksi kysyttiin, että johtuiko taitojen lisääntyminen käytännön kokemuksen lisääntymisestä, Kukkikseen tutustumisesta ja sen soveltamisesta vai siitä, että he hahmottivat paremmin, mikä osa heidän työstään on ympäristökasvatusta. Nuorisotyöntekijä numero 1 kertoi, että hän oppi jotain uutta ja, että se johtui kaikista kolmesta vaihtoehdosta. Kukkiksen rooli taitojen lisääntymisessä ei siis noussut selkeästi esille, vaan hän vastasi ”diplomaattisesti”, kuten hän asian ilmaisi. Nuorisotyöntekijä numero 2 ei ollut tutustunut Kukkikseen lainkaan ja hän koki, että hänen taitonsa olivat lisääntyneet ympäristökasvattajana, ja että se johtui käytännön kokemuksen lisääntymisestä. Nuorisotyöntekijä numero 3 vastasi, että hänen taitonsa ympäristökasvattajana eivät olleet lisääntyneet. Syyksi hän sanoi, että (Pihanuta) ”on sen tyyppinen projekti, joka ei mahdollistanu... kasvua tavallaan”. Hän totesi, että teki niinkuin oli ennenkin tehnyt.

Nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin myös, että miten Kukkista voitaisiin kehittää. Nuorisotyöntekijä numero 1 ei osannut sanoa, miten Kukkista pitäisi kehittää, vaan totesi, että: ”Täytyy kyllä itse panostaa enemmän et sitä sais kehitetty”. Nuorisotyöntekijä numero 2 ei ollut tutustunut Kukkikseen, joten hän vastasi, että ”en osaa ottaa siihen nyt syvällisempää kantaa.” Nuorisotyöntekijä numero

3:lla oli paljon erilaisia kehitysehdotuksia. Hän sanoi muun muassa, että ”se on aika pieni ja suppee” ja ”mä nään tässä semmosta pintapuolisuutta vaan”. Hän kuvaili, että nuorisotyön tapauksessa pitäisi hänen mielestään lähteä ”sitä kautta, että... (ei) niinkään tuolta ulkoisesti käsittelemään sitä, vaan... nuoren omasta ittestä ja ympäristöstä ja sitten vasta kokonaisvaltaisesti”. Hän oli sitä mieltä, että Kukkis sisältää ”just sitä tietoa, mitä mä luulen, että annetaan jo kouluissa. Mä ainakin tunnen nää asiat jo, ettei mua palvele”. Hän puhui myös Kukkiksen kohdasta, missä kirjoitetaan, että luonnossa oleskelun myötä ihmiset ovat ystävällisempiä ja suhtautuvat toisiinsa myönteisemmin. Hän kommentoi sitä, että: ”tää on yks näkökulma... nuori (menee) siihen mielekkääseen ympäristöön, joka on niille tuttu ja turvallinen, niin ihan yhtä lailla siellähän voi saada niitä kokemuksia ko mitä luonnossa”. Nuorisotyöntekijä numero 3:n mielestä Kukkis ”on aikansa eläny tai, että se pitäis tuoda enemmän arkeen”.

Jatkokysymyksenä Kukkiksen kehittämiseksi nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin, että osaavatko he sanoa jonkin muun, houkuttelevamman, tavan nuorisotyöntekijälle perehtyä ympäristökasvatukseen, kuin Kukkiksen. Nuorisotyöntekijä numero 2 ei osannut sanoa, koska ei ollut perehtynyt Kukkiukseen. Nuorisotyöntekijä numero 3 toivoi, että se voisi olla ”käytännönläheisempi missä vois olla semmosia erilaisia metodeja. Ei niin tieteellinen taikka juurtajaksavasti”. Hän kuvaili myös että Kukkis voisi olla ”maanläheinen. siitäki vois olla hyötyä. se miten nuoret sen nappaa”. Hän kommentoi myös projektin aikana Kukkiksen ulkonäköä ja haastattelussa palasi siihen sanomalla, että ”tää kuva vois olla vähän toisenlainen”.

7.2 Kyselylomakkeen tulokset nuorilta

Avajaisten jälkeisellä viikolla opinnäytetyöntekijä (luontotalon työntekijä) antoi kyselylomakkeet nuorisotyöntekijälle, jotta hän nuoret tavoittaessaan, pyytäisi heitä vastaamaan Pihanutaan liittyviin kysymyksiin. Nuorisotyöntekijä tavoitti yhteensä kahdeksan nuorta, jotka olivat joko selkeästi osana varsinaista

Pihanutan ydinryhmää tai muuten aktiivisesti ja spontaanisti mukana Pihanutan eri vaiheissa (lähinnä toteutuksessa).

Nuorin vastaaja oli 14-vuotias ja vanhin 20-vuotias. Iät jakautuivat hyvin tasaisesti vastaajien kesken nuorimmasta vanhimpaan ja nuorten keskimääräinen ikä oli 16,6 vuotta. Kaikista vastanneista kolme oli tyttöä ja neljä poikaa. Yhden vastaajan sukupuolta ei tiedetä, sillä hän jätti sen mainitsematta.

Kysymyksillä pyrittiin myös selvittämään, täytyivätkö kansainvälisesti määritellyt ympäristökasvatuksen tavoitteet Pihanuta-projektissa. Nämä tavoitteet jakautuvat ympäristöön ja luontoon liittyvän tietoisuuden, tiedon, asenteiden, arvojen, taitojen ja osallisuuden alueisiin.

Ympäristötiedon tavoite

Ensimmäiseksi nuorilta kysyttiin, että lisäikö projektissa toimiminen heidän tietoaan projektiin liittyvistä ympäristöasioista. Seitsemän vastaajaa kahdeksasta oli jokseenkin samaa mieltä ja yksi vastaajista oli jokseenkin eri mieltä. Pääsääntöisesti nuoret olivat siis jokseenkin samaa mieltä.

Ensimmäisellä kysymyksellä pyrittiin selvittämään täytyikö kansainvälinen ympäristökasvatuksen tavoite, mikä liittyi tietoon ympäristöstä. Tämän tavoitteen tarkoituksena on auttaa ihmisiä löytämään tietoa ympäristöstä ja ympäristöongelmista. Nuoret kokivat pääsääntöisesti, että projekti antoi heille lisää tietoa mutta eivät vastanneet kuitenkaan olevansa täysin samaa mieltä.

Tietoisuus ympäristöstä kokonaisuutena

Neljännessä kysymyksessä pyrittiin selvittämään lisääntyikö nuorten tietoisuus ympäristöstä kokonaisuutena. Tämän kansainvälisen tavoitteen tarkoituksena on auttaa ihmisiä hahmottamaan ympäristö ja luonto kokonaisuutena ja auttaa ihmisiä herkistymään ympäristöongelmille.

Nuorilta kysyttiin, että auttoiko Pihanuta-projekti heitä ymmärtämään ympäristöä ja luontoa kokonaisuutena ja hahmottamaan omaa paikkaansa siinä. Yksi nuorista oli täysin samaa mieltä, samalla kun kolme nuorta oli jokseenkin samaa mieltä. Kolme nuorista oli eri mieltä ja yksi nuori ei osannut sanoa. Vastaukset olivat keskimääräisesti lähimpänä vastausta ”jokseenkin eri mieltä.”

Asenteet, arvot ja taidot suhteessa ympäristöön

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin sitä, vaikuttiko projektissa toimiminen nuorten asenteisiin ja arvoihin suhteessa ympäristöön ja luontoon. Viisi nuorta oli jokseenkin samaa mieltä ja loput kolme oli jokseenkin eri mieltä. Valtaosa nuorista oli siis jokseenkin samaa mieltä. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään, täytyikö kansainvälinen ympäristökasvatuksen tavoite, jonka ajatuksena on auttaa ihmisiä selkiyttämään asenteitaan ja arvojaan suhteessa ympäristöön.

Kuudennessa kysymyksessä nuorilta kysyttiin, että lisäikö projektissa toimiminen heidän valmiuksiaan ja taitojaan lähiympäristön puolesta toimimiseen. Viisi nuorta oli jokseenkin samaa mieltä, kun taas kaksi nuorta oli jokseenkin eri mieltä. Yksi nuori ei osannut sanoa. Valtaosa nuorista oli siis samaa mieltä. Kysymyksellä taustalla oli kansainvälinen ympäristökasvatuksen tavoite, jonka tarkoituksena on lisätä käytännön valmiuksia ja taitoja ympäristön puolesta toimimiseen.

Osallistuminen ympäristönsuojeluun ja -kehittämiseen

Osallisuuden liittyvän kansainvälisen ympäristökasvatuksen tavoitteen periaatteena on, että tarjotaan ihmisille mahdollisuuksia oman ympäristönsä suojeluun ja kehittämiseen. Pihanutan nuorilta kysyttiin, että tarjosiko projekti heille mahdollisuuksia osallistua lähiympäristönsä kehittämiseen. Kaksi nuorista oli täysin samaa mieltä ja neljä nuorta oli jokseenkin samaa mieltä. Loput kaksi oli jokseenkin eri mieltä. Suurimmalla osalla nuorista, kuudella kahdeksasta, oli

jonkinasteinen kokemus siitä, että Pihanuta tarjosi mahdollisuuksia heidän lähiympäristönsä kehittämiseen.

Nuorten muita mietteitä

Nuorilta kysyttiin myös, että he kuvailisivat omin sanoin, mikä oli Pihanuta-projektin merkittävin anti heille itselleen. Kaksi nuorista sanoi, etteivät tieneet, koska ”en osallistunut tähän hirveesti” ja ”on ollut muita kiireitä ni en oo kerenny osallistuu”. Yksi nuorista sanoi, ettei oppinut mitään ja, että ”oli kiva saada itse suunnitella nutan ulkonäköä”. Yksi nuori ei tiennyt eikä yksi vastannut kysymykseen lainkaan. Yksi oli oppinut trukkilavojen käyttämisestä kukkaistutuksiin ja yksi oli oppinut kasvien kasvattamisesta ja siitä, että on tärkeää että roskat heitetään roskikseen. Kahdeksas nuori sanoi, että: ”Merkittävin anti itselleni oli olla avuksi Pihanuta-projektissa ja auttaa omalla panoksellani nuorisotaloa saavuttamaan tavoitteita projektissa”.

8 ARVIOINTIA, JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

8.1 Johtopäätöksiä haastatteluista

Kaksi nuorisotyöntekijää kolmesta tutustui Kukkiksen materiaaleihin. Perehtymisen syvyyttä on kuitenkin vaikea todentaa. Samoin opinnäytetyöntekijän rooli ja läsnäolo ovat voineet vaikuttaa materiaaleihin tutustumiseen. Opinnäytetyöntekijä teki projektin aikana Kukkiksen materiaaleista kansion, jonka hän vei Koskelan nuorisotalon työntekijöiden huoneeseen ja mainitsi työntekijöille sen olemassaolosta ja kehotti perehtymään siihen. Jos kansiota ei olisi ollut olemassa eikä nuorisotyöntekijöitä olisi kehoitettu lukemiseen, niin Kukkikseen perehtyminen olisi voinut olla epätodennäköisempää. Vastuu projektin ympäristökasvatuksellisesta puolesta näytti jäävän Meriharjun luontotalon työntekijälle, koska nuorisotyöntekijät katsoivat sen liittyvän läheisemmin hänen alaansa.

Kukkiksen soveltuminen nuorisotyöhön on ensi sijaisesti kiinni siitä, tarttuvatko nuorisotyöntekijät Kukkikseen. Kukkiksessa näyttää olevan teoriasisältöä, mikä oli yhteneväistä Pihanuta-projektin kanssa. Haastattelujen ulkopuolella tapahtuneiden keskustelujen perusteella näytti siltä, että ainakaan toinen Kukkikseen tutustuneista nuorisotyöntekijöistä ei tutustunut Kukkiksen menetelmäoppaisiin, vaan luki vain Kukkiksen teoreettisen puolen. Samalla hän toivoi Kukkikselta enemmän käytännönläheisyyttä, maanläheisyyttä ja erilaisia metodeja. Tutkimuksessa ei onnistuttu selvittämään, mitä nuorisotyöntekijät olivat mieltä Kukkiksen toimintaidea-osioista – niitä oli olemassa kokkaukseen, luontoon, mediaan, sisustukseen ja taiteeseen liittyen.

Kukkiksen ulkonäöstä syntyi keskustelua yhden nuorisotyöntekijän kanssa ja hän oli sitä mieltä, että nykyisellään Kukkiksen graafinen ulkomuoto ei ole puoleensavetävä. Hänen mielestään jo kukan muoto ja väritkin olivat epäsopivia.

Tutkimuskysymykset Kukkiksesta

Tutkimuskysymyksiä, jotka liittyivät Kukkikseen ja nuorisotyöntekijöihin, oli kaiken kaikkiaan kolme. Ne olivat:

- Kokivatko nuorisotyöntekijät Kukkiksen työkaluksi, jota he voivat ja haluavat soveltaa käytännön nuorisotyössä?
- Lisääkö Kukkis nuorisotyöntekijän taitoja ympäristökasvattajana?
- Miten Kukkista voitaisiin kehittää?

Yksi nuorisotyöntekijä koki niin, että Kukkis ei antanut hänelle mitään ja, että hän olisi ehkä kokenut Kukkiksen sovellettavaksi työkaluksi ”noin kaksytä vuotta sitten”. Toinen nuorisotyöntekijöistä oli sitä mieltä, että Kukkista ”voi kyllä soveltaa”. Vastaus ei kuitenkaan ollut selkeän myöntävä, kuten jos hän olisi vastannut esimerkiksi, että hän haluaa soveltaa Kukkista jatkossa. Kolmas työntekijä ei tutustunut Kukkikseen eikä siksi osannut kommentoida tähän aiheeseen.

Tutkimuksessa tuli ilmi, että Kukkis ei ollut houkutteleva kahdelle kolmesta nuorisotyöntekijästä tai että he olisivat kokeneet haluavansa soveltaa sitä käytännön nuorisotyössä. Yksi kolmesta työntekijästä oli sitä mieltä, että Kukkis on hyödyllinen työkalu.

Vain yksi nuorisotyöntekijä totesi Kukkiksen olleen osallisena hänen taitojensa lisääntymiseen ympäristökasvattajana. Toisen työntekijän mielestä hänen taitojensa lisääntyminen johtui ainoastaan käytännön kokemuksen lisääntymisestä ja kolmas oli sitä mieltä, että hänen taitonsa ympäristökasvattajana eivät lisääntyneet.

Tällä tutkimusjoukolla tutkimuksen tulos oli, että Kukkis ei merkittävästi lisännyt nuorisotyöntekijöiden taitoja ympäristökasvattajina. Tutkimusjoukko oli sangen pieni, eikä laajempaa yleistystä siksi kannata tuloksesta tehdä.

Nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin, että miten Kukkista pitäisi kehittää ja tähän saatiin vastaus yhdeltä nuorisotyöntekijältä. Hänen mielestään Kukki oli liian suppea ja pintapuolinen, toisaalta taas liian tieteellinen ja kokonaisvaltainen. Hän toivoi, että Kukki voisi olla enemmän käytännönläheinen ja viittasi Kukkinen päivittämistarpeeseen kuvailemalla Kukkinen olevan ”aikansa eläny”. Samalla hän antoi palautetta Kukkinen graafisesta ulkonäöstä ja ehdotti, että kuva voisi olla toisenlainen.

8.2 Johtopäätöksiä kyselylomakkeiden tuloksista

Kyselylomakkeeseen vastasi yhteensä kahdeksan nuorta. Osa heistä, ehkä noin puolet, olivat osana Pihanuta-projektin ydinryhmää. Opinnäytetyöntekijän tarkoituksena oli teettää kysely vain varsinaisille ydinryhmän nuorille, mutta nuorisotyöntekijä oli antanut sen myös muille projektissa matkan aikana mukana olleille nuorille. Projektissa mukana olleet nuoret, jotka eivät olleet ydinryhmässä, osallistuivat enemmän tekemiseen kuin suunnitteluun eivätkä he olleet mukana Meriharjun luontotalon hiihtolomaretkellä, kuten eivät myöskään monissa muissakaan ydinryhmän ja työntekijöiden tapaamisissa. Siksi ympäristökasvatukselliset keinot eivät tavoittaneet näitä nuoria samassa määrin kuin ne tavoittivat ydinryhmän nuoria. Projektissa mukana olleiden nuorten saama ympäristökasvatuksellinen sisältö jakautui siis epätasaisesti kyselyyn vastanneiden nuorten kesken. Opinnäytetyöntekijä tiesi täytetyt lomakkeet saatuaan, että vastaamassa oli ollut esimerkiksi talon nuoria, jotka osallistuivat projektin vaatimiin rakennusurakoihin, joita olivat viljelylaarin, ratapihaomenapuu ruukun ja pihakalusteiden rakennus ja kasaaminen. Ainakin osa samoista nuorista oli osallistunut myös Pihanutan info-iltaan, jossa puhuttiin projektin ympäristövaikutuksista ja siitä, kuinka projekti voitaisiin toteuttaa mahdollisimman ympäristöystävällisesti. Mutta osa muusta ympäristökasvatuksellisesta sisällöstä kohdistui enemmän ydinryhmän nuoriin. Edellä mainitut seikat saattavat vaikuttaa kyselyn antamiin tuloksiin.

Kyselyyn vastanneet nuoret olivat keskimäärin jokseenkin samaa mieltä siitä, että projektissa mukana oleminen lisäsi heidän tietoaan projektiin liittyvistä ympäristöasioista. Vain yksi kahdeksasta nuoresta oli jokseenkin eri mieltä. Tämän perusteella voi päätellä, että kansainvälinen ympäristökasvatuksen tavoite, jonka tavoitteena on auttaa ihmisiä, tässä tapauksessa projektin nuoria, saamaan tietoa ympäristöasioista, toteutui jokseenkin hyvin.

Tavoite, jonka pyrkimyksenä on saada ihmiset oivaltamaan ympäristö laajempina kokonaisuutena ja ymmärtämään oma suhteensa siihen, näytti täyttyvän vaihtelevalla menestyksellä. Puolet nuorista, yhteensä neljä, vastasivat kysymykseen myönteisesti, kun taas puolet oli jokseenkin eri mieltä tai eivät osanneet sanoa. Tätä tulosta saattaa selittää se, että osa vastaajista oli mukana vain käytännön toteutuksessa eivätkä he osallistuneet kaikkiin projektin aikana nuorten kanssa käytyihin keskusteluihin, jotka olisivat saattaneet lisätä nuorten tietoisuutta laajemmista ympäristöön liittyvistä kokonaisuuksista. Toisaalta, aihe jota selvitettiin, olisi voitu esittää myös selkeämmin, kuten: Pihanuta-projekti auttoi minua hahmottamaan ympäristön ja luonnon suurempia kokonaisuuksia ja näkemään, miten minun toimintani ja elämäni liittyy niihin. Se, että vastasiko projektin sisältämä ympäristökasvatus tietoisuuteen liittyvän kansainvälisen tavoitteen ydinryhmän nuorten keskuudessa, jää tulkinnanvaraiseksi.

Valtaosa vastanneista nuorista oli jokseenkin samaa mieltä siitä, että projekti vaikutti heidän asenteisiinsa ja arvoihinsa suhteessa ympäristöön ja luontoon. Kolme nuorta oli kuitenkin jokseenkin eri mieltä, ja se jäi selvittämättä, mistä tämä johtui ja olivatko nämä vastaajat ydinryhmän nuoria vai eivät. Kysymyksessä unohdettiin mainita sekä kysyä nuorilta, että oliko tämä vaikutus arvoihin ja asenteisiin myönteinen vai negatiivinen. Se, että olivatko nämä vaikutukset myönteisiä, jäi valitettavasti selvittämättä ja tulkinnanvaraiseksi. On kuitenkin oletettavaa, että tämä vaikutus oli myönteinen.

Suurin osa nuorista oli myös sitä mieltä, että projektissa toimiminen lisäsi heidän valmiuksia ja taitojaan lähiympäristön puolesta toimimiseen. Kaksi

nuorta oli kuitenkin tästä jokseenkin eri mieltä, ja jäi selvittämättä mistä tämä johtui.

Kuusi nuorta kahdeksasta koki, että projekti tarjosi heille mahdollisuuksia lähiympäristönsä kehittämiseen. Tämän tuloksen antaneella kysymyksellä pyrittiin tutkimaan sitä, että täytyikö kansainvälinen ympäristökasvatuksen tavoite, jonka tavoitteena on tarjota ihmisille mahdollisuuksia oman ympäristönsä suojeluun ja kehittämiseen. Voidaan sanoa, että tavoite täyttyi hyvin mutta ei täydellisesti ja samalla voidaan todeta, että kysymyksen asettelulla ei pyritty löytämään vastausta siihen, että lisäsikö osallistuminen mahdollisuuksia ympäristönsuojeluun. Tämän aspektin opinnäytetyöntekijä jätti tietoisesti kysymättä, sillä Pihanuta-projektin sisältö ei ollut lähtökohtaisesti ympäristönsuojeluun tähtäävä.

Nuorten antamien vastausten keskiarvoista

Viiden vastaajan vastaajakohtaiset vastaukset olivat keskiarvoltaan lähinnä vastausta ”jokseenkin samaa mieltä”. Näistä viidestä vastaajasta kaksi oli vastannut kumpikin yhteen väittämään ”jokseenkin eri mieltä” – muuten kaikki vastaukset olivat joko ”jokseenkin samaa mieltä” tai kahden nuoren kohdalla myös yhden vastauksen verran ”täysin samaa mieltä”.

Yksi nuori oli myös vastannut kolmeen kysymykseen joko ”jokseenkin samaa mieltä” tai ”täysin samaa mieltä” mutta kahteen kysymykseen hän ei osannut sanoa.

Kaksi nuorta kahdeksasta oli vastannut yhtä ”jokseenkin samaa mieltä”-vastausta vaille kaikkiin väitteisiin ”jokseenkin eri mieltä”. Tutkimuksessa ei onnistuttu selvittämään, miksi nämä kaksi nuorta olivat lähes kaikista väittämistä jokseenkin eri mieltä. Ja, koska kysely toteutettiin nimettömänä, niin myös se, että kuuluivatko nämä kaksi nuorta ydinryhmään vai eivät, jäi tutkimatta.

Korkein keskiarvo oli kysymyksen ”Pihanuta-projekti tarjosi minulle mahdollisuuksia osallistua lähiympäristöni kehittämiseen” vastauksissa. Tämän väittämän vastauksissa oli eniten, yhteensä kaksi, ”täysin samaa mieltä”-vastausta. Silti kaksi nuorta, jotka olivat muutenkin lähes kaikista väittämistä jokseenkin eri mieltä, olivat vastanneet tähänkin kysymykseen ”jokseenkin eri mieltä”. Korkeimman keskiarvon perusteella on perusteltua sanoa, että nuoret kokivat suurinta yksimielisyyttä sen suhteen, että projekti onnistui eniten tarjoamaan mahdollisuuden osallistua lähiympäristön kehittämiseen.

Toiseksi korkeimmat keskiarvot tulivat väittämistä ”Pihanuta-projektissa toimiminen lisäsi tietoaani projektiin liittyvistä ympäristöasioista” ja ” Pihanuta-projekti vaikutti asenteisiini ja arvoihini suhteessa ympäristöön ja luontoon”. Vastaukset näiden kysymysten kohdalla pyöristyivät lähimmäksi vastausta ”jokseenkin samaa mieltä”. Sen perusteella on mahdollista todeta, että projektissa onnistuttiin ympäristökasvatukseen liittyvissä seikoissa ja tavoitteissa eniten lisäämään nuorten tietoa projektiin liittyvistä ympäristöasioista sekä vaikuttamaan nuorten asenteisiin ja arvoihin suhteessa ympäristöön.

Osallisuus ja lähiympäristön kehittäminen olivat siis selkeimpiä ja yksimielisimpiä kokemuksia nuorille, kun taas ympäristötiedoista ja tietoisuudesta, taidoista, asenteista ja arvoista suhteessa ympäristöön oltiin vähemmän samaa mieltä.

8.3 Kukkiksen ja Pihanuta-projektin sisällön yhtäläisyydet

Tutkimuksen tavoitteena on vastata tutkimusongelmaan: Miten Kukkis soveltuu käytännön nuorisotyöhön Koskelan nuorisotalolla? Yksi tapa tutkia tätä on selvittää, oliko Kukkiksen teoreettisessa viitekehyksessä yhtäläisyyksiä Pihanuta-projektin sisältöjen kanssa.

Sosiaalinen vahvistaminen ja ympäristön kokeminen

Kukkiksessa määritellään, että ”ympäristön elämyksellisellä kokemisella tähdätään siihen, että nuorelle syntyisi myönteinen tunneside ympäristöön, erityisesti luontoon”. Tämä puolestaan voi johtaa siihen, että ympäristöä kunnioittava asenne vahvistuu, ”joka puolestaan on ympäristövastuullisen toiminnan kivijalka”. (Kukkis)

Pihanuta-projekti elävöitti Koskelan nuorisotaloa ja mahdollisti kesätoiminnan ulkona. Kukkiksessa puhutaan mielipaikasta luonnossa ja sen elvyttävästä vaikutuksesta. Projektissa nuoret suunnittelivat ja loivat itselleen mielipaikan, missä luonto on heitä mahdollisimman lähellä – nuorisotalon puitteiden rajoissa. Kukkiksessa todetaan, että ”moniaistisia luontokokemuksia voi saada myös kaupunkiluonnossa, esimerkiksi puistossa” (Kukkis). Pihanuta tarjoaa nyt kaikille nuorisotaloa käyttäville nuorille paikan kaupunkiluontoa, jossa on mahdollisimman paljon kasvillisuutta.

Osallisuus ja ympäristön kokeminen

Kukkiksessa sanotaan, että osallisuus on ”kokemus omien kykyjen riittävydestä, oman roolin merkityksellisyydestä ja vastuun saamisesta omassa yhteisössä”. Kukkiksen näkemyksen mukaan voimaantuminen on osallisuuden lähikäsite, ja se antaa nuorelle tunteen siitä, että hänen toimintansa on merkityksellistä. Pihanutassa ydinryhmän nuoret olivat yhteisön avainhenkilöitä, jotka suunnittelivat koko projektin ja Pihanutan yksityiskohdat.

Kokonaisvaltainen ympäristökasvatus

Kukkiksen teoreettisen viitekehyksen ja Pihanuta-projektin sisältöjen yhtäläisyys ei kuitenkaan täysin todista sitä, soveltuuko Kukkis nuorisotyöhön. Se kyllä osoittaa sen, onko Kukkiksessa potentiaalia ja sovellettavuutta nuorisotyöhön ja sen projekteihin. Kukkiksen soveltuvuus lähtee kuitenkin ensisijaisesti

nuorisotyöntekijöiden työotteesta ja siitä, ovatko nuorisotyöntekijät halukkaita ja motivoituneita tutustumaan Kukkikseen ja soveltamaan sitä työnsä arjessa.

8.4 Onnistuiko tutkimus vastaamaan tutkimuskysymykseen numero 3?

Tutkimuksen tutkimuskysymys numero kolme oli muotoiltu seuraavasti: ”Mitä nuoret kokivat Pihanuta-projektissa mukana olemisen heille antavan ja miltä osin projektin anti nuorille vastaa kansainvälisesti määritellyjä ympäristökasvatuksen tavoitteita?”

Vastausten keskiarvojen perusteella voidaan todeta, että nuoret kokivat projektin antavan heille eniten mahdollisuuksia osallistua lähiympäristönsä kehittämiseen, toiseksi eniten lisäävän heidän tietoaan projektiin liittyvistä ympäristöasioista sekä kolmanneksi eniten vaikuttavan heidän asenteisiinsa ja arvoihinsa ympäristöön liittyen.

Avoimessa kysymyksessä kysyttiin sitä, että mikä oli merkittävin anti nuorille projektista. Kaksi nuorta kuvaili sitä, etteivät tienneet, koska eivät osallistuneet projektiin paljoa. Yksi ei ollut varma siitä, mitä hän oppi ja yksi nuori ilmaisi selkeästi, ettei oppinut mitään uutta. Kolme nuorta kuvaili tarkemmin, mitkä olivat olleet merkittävimpiä asioita. Niitä olivat olleet kukkien kasvatus, oivallus roskien kierrättämisestä, kierrätyslavojen käyttö kukkaistutuksille ja yleisesti olla avuksi ja auttaa omalla panoksellaan nuorisotaloa saavuttamaan projektin tavoitteita.

Voidaan päätellä, että projektin anti nuorille vastasi kansainvälisesti määritellyjä ympäristökasvatuksen tavoitteita parhaiten kolmella aihealueella viidestä. Niitä olivat osallistuminen (tarkoituksena tarjota ihmisille mahdollisuuksia osallistua lähiympäristönsä suojeluun ja kehittämiseen), tieto (tarkoituksena auttaa ihmisiä löytämään tietoa ympäristöstä ja ympäristöongelmista) sekä asenteet ja arvot (tarkoituksena auttaa ihmisiä selkiyttämään asenteitaan ja arvojaan suhteessa ympäristöön). Tutkimuksen tuloksena oli siis se, että projektissa onnistuttiin vastaamaan merkittävästi kolmeen kansainväliseen ympäristökasvatuksen tavoitteeseen viidestä.

Tutkimustuloksesta ei kuitenkaan aukottomasti voida päätellä, että onnistunut ympäristökasvatus oli Kukkiksen, sen teorian tai toimintaideoiden ansioita. On kuitenkin oletettavaa, että Kukkiksen rooli projektin ympäristökasvatuksessa ja sen onnistumisessa oli merkittävä, sillä luontotalon työntekijä sovelsi Kukkiksen materiaaleja Pihanuta-projektissa parhaalla mahdollisella tavalla.

8.5 Pohdintaa

Kukki näyttää soveltuvan käytännön nuorisotyöhön hyvin tai kohtuullisesti. Sen soveltaminen projektissa johti ympäristöön liittyvien tietojen, asenteiden ja arvojen selkiytymiseen nuorissa. Projektissa mukana olleet nuoret korostivat vastauksillaan osallisuuden kokemusta projektissa, mutta tätä ei silti voi osoittaa Kukkiksen soveltamisen ansioksi. Projekti kun olisi muutenkin, ilman ympäristökasvatuksen kokeiluakin, ollut nuoria osallistava ja lähiympäristöön vaikuttava. Kukkiksen ja ympäristökasvatuksen roolia ei kuitenkaan voida erottaa kokonaisuudesta, sillä ne olivat erottamaton osa sitä kokonaisuutta, miten lähiympäristöön vaikutettiin. Ympäristöasioiden korostaminen projektissa johti siihen, että projektissa annettiin painoarvoa kasvillisuuden lisäämiselle nuorisotalon ympärillä ja projektin toteuduttua talolla on nyt lukuisia uusia pihakasveja, joista seitsemän on ruokaa tuottavia. Lisäksi takapihalla on myös viljelylaari, jossa nuoret voivat yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa kasvattaa haluamiaan kasviksia ja yrttejä jokaisella tulevalla kasvukaudella.

Ympäristökasvatus nuorisotyössä alkaa nuorisotyöntekijöiden panostuksesta. Se näyttää olevan Kukkiksen soveltuvuuden haaste nuorisotyössä. Osaa nuorisotyöntekijöistä oli vaikea saada innostumaan Kukkiksesta - etenkin siihen perehtymisestä. Yhden nuorisotyöntekijän omin sanoin: ”pystytään jos on intressejä”. Kaksi kolmesta nuorisotyöntekijästä kertoi alkuhaastatteluissa kokevansa ympäristökasvatuksen roolin nuorisotyössä erittäin tärkeäksi. Omien havaintojen perusteella nuorisotyöntekijät kokivat ympäristökasvatuksen tärkeäksi, mutta suhtautuivat Kukkikseen silti jokseenkin nuivasti. Näyttää siltä, tämän tutkimuksen valossa, että Kukkista tulisi mallina kehittää jollain tavalla

houkuttelevammaksi ja nuorisotyöntekijöille sopivammaksi. Näin näyttää olevan ainakin yhden nuorisotalon kohdalla. Laajempia, kunnallisia tai valtakunnallisia johtopäätöksiä tutkimuksesta ei kuitenkaan ole syytä vetää. Voi olla, että Kukkis voidaan kokea houkuttelevaksi ja tervetulleeksi työkaluksi monella muulla nuorisotalolla.

Koskelan nuorisotalolla Kukkis koettiin vaikeaksi lähestyä sekä tavoittaa. Yksi nuorisotyöntekijöistä viittasi siihen, ettei hän ollut koskaan aiemmin kuullutkaan Kukkiksesta. Voisiko tämä olla yksi keskeisimmistä syistä sille, ettei Kukkis ole saavuttanut suurempaa tietoisuutta nuorisotyöntekijöiden keskuudessa? Tarvittaisiinko ympäristökasvatukselle selkeämpää fokuksia Helsingin nuorisoasiainkeskuksen strategiapainotuksissa? Jos Helsingin nuorisoasiainkeskus painottaisi kaikille työntekijöilleen ympäristökasvatuksen tärkeyttä, omaksuisivatko nuorisotyöntekijät ympäristökasvatuksen, ja sen myötä Kukkiksen, osaksi päivittäistä työtään nuorisotaloilla?

Helsingin nuorisoasiainkeskus järjestää jo paljon ympäristökasvatusta muun muassa Fallkullan kotieläintilan, Meriharjun luontotalon, seikkailukasvatus- ja kesäleiritoiminnan kautta. Nuorisoasiainkeskukseen kuuluu kuitenkin myös kymmeniä nuorisotaloja, joilla ympäristökasvatuksellista sisältöä tulisi lisätä ja vahvistaa – nuorisolakiin vedoten.

Helsingin nuorisoasiainkeskuksen velvollisuus on vastata nuorten ympäristökasvatuksesta (L 27.1.2006/72.). Siten nuorisoasiainkeskuksen velvollisuutena on tarjota nuorille mahdollisuuksia tehdä jotain konkreettista ympäristön hyväksi. Monella nuorella on todennäköinen huoli ympäristön tilasta ja sen tulevaisuudesta, ja tähän huoleen nuorisoasiainkeskuksen täytyy pystyä vastaamaan.

Kukkiksen rooli ja kehittäminen

Helsingin kaupungin strategiaohjelmassa vuosille 2013 - 2016 kaupunki tavoittelee arvoikseen muun muassa asukaslähtöisyyttä, ekologisuuksia, osallisuutta ja osallistumista. Nämä kaikki toteutuivat projektissa, joten voidaan

todeta että projekti vastasi kaupungin arvotavoitteita täydellisesti. Kukkiksen ansioksi voisi näiden arvojen toteutumisesta nostaa ainakin ekologisuuden.

Uudistetun nuorisolain mukaan kuntien tulee vastata nuorten ympäristökasvatuksesta (L 27.1.2006/72.). Kukki on kehitetty erityisesti nuorisotyöntekijöille, jolloin se ideaaleimmillaan voi vastata Helsingin nuorisoasiankeskuksen vastuuseen ympäristökasvatuksen järjestämisestä jokaisella nuorisotalolla.

Kukkiuksen tavoitettavuutta olisi lisättävä, niin että se olisi kaikkien nuorisotyöntekijöiden ”nenän edessä” lähes päivittäin. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi siten, että Kukkiin olisi suora linkki Helsingin nuorisoasiainkeskuksen internet-sivujen etusivulta. Samalla Kukkiin ulkoasun ja sisällön päivittämistä olisi syytä harkita, sillä sellaista palautetta saatiin projektissa mukana olleelta nuorisotyöntekijältä.

Ympäristökasvatus nuorisotyössä vaatii lisää tutkimusta. Tutkittavia kysymyksiä voisivat esimerkiksi olla: Miten nuorisotyöntekijöiden asenteita ympäristökasvatusta kohtaan voidaan muuttaa? Tai: Mitkä ovat ympäristökasvatuksen esteitä nuorisotyössä? Yksi tärkeä tutkimusta vaativa asia olisi myös se, että mikä tai mitkä ovat parhaita keinoja ympäristökasvatuksen aseman lujittamiseksi nuorisotaloilla.

LÄHTEET

Aula, I. 2009. Ympäristökasvatuksen olemusta etsimässä. Teoksessa: Nuorisotyön mieli ja merkitys. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Cantell, H. 2004. Ympäristökasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.

Fallkullan kotieläintila. [online viitattu 15.6.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://fallkulla.munstadi.fi/tietoa-meista/info/>>.

Helsingin kaupungin strategiaohjelma 2013 - 2016. [online viitattu 12.3.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: http://www.hel.fi/static/taske/julkaisut/2013/Strategiaohjelma_2013-2016_Kh_250313.pdf>.

Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Ekotukitoiminta. [online viitattu 20.3.2014: http://www.hel.fi/hki/ymk/fi/Ymp_ri_st_kasvatus/Ekotukitoiminta

Helsingin nuorisoasiankeskuksen strategiaperusta. Viitattu 12.3.2014: <http://helmi/nk/tavoitteetjatalous/strategiaperusta/sivut/arvot.aspx> / Viitattu 20.3.2014: <http://www.hel.fi/hki/Nk/fi/Tietoa+meista/Strategia>

Hitunen, J. & Konivuori, H. 2005. Vihreä draama. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hynninen, P. Rämö, J. 2008. Kestävän kehityksen kasvatusmalleja kuntien nuorisotyöhön. Rantasalmen ympäristökasvatusinstituutti.

Hynninen, P. Rämö, J. 2011. Kulttuurilähtöisen ympäristökasvatuksen malleja nuorisotyöhön. Rantasalmen ympäristökasvatusinstituutti.

Hyria; Osaamis ja materiaalipankki luonnon monimuotoisuudesta ja ympäristökasvatuksesta. [online viitattu 20.3.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: http://www.hyria.fi/osaamispankki/materiaalit/luonnon_monimuotoisuus_ja_ymparistokasvatus>.

Kajaluoto, U. Maaliskuu 2014. Keskustelu Meriharjun luontotalolla.

Kajaluoto, U. 25.3.2014. Puhelinkeskustelu Kukkiksesta.

Koskinen, S. 2010. Lapset ja nuoret ympäristökansalaisina; Ympäristökasvatuksen näkökulma osallistumiseen. Helsinki: Nuorisotutkimusseura ry.

L 27.1.2006/72. Nuorisolaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 13.6.2014. <Http://www.finlex.fi>, lainsäädäntö, ajantasainen lainsäädäntö.

Meriharjun luontotalo. [online viitattu 15.6.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://luontotalo.munstadi.fi/toiminta/luontokoulut/>>.

Nuorisoasiainkeskus. Kukkis; Ympäristökasvatuksen kukkamalli nuorisotyöhön. (2014). [online viitattu 13.6.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://kukkamalli.munstadi.fi/>>.

Ponniah, W. 1996. The international environmental education programme's contribution to worldwide environmental education. Teoksessa Leal Filho, W., Murphy, C. & O'Loan, K. (toim.) A sourcebook for environmental education. A practical review based on the Belgrade charter. University of Bradford. London: The Parthenon Publishing Group, 25-39.

Reaktori – nuorten hiihtolomatapahtuma nuorisokeskus Hapessa. [online viitattu 20.3.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://reaktori.munstadi.fi/>>.

Seikkailutalo. 2013. [online viitattu 15.6.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://www.hel.fi/hki/nk/fi/Vapaa-aika/Seikkailu/Seikkailutalo>>

Slate, J. H. 2009. Connecting to the power of nature. Woodbury, Minnesota: Llewellyn Publications.

Sykse. Suomen ympäristökasvatuksen seura. [online viitattu 20.3.2014], Saatavilla html-muodossa: <URL: <http://www.ymparistokasvatus.fi/sykse>>.

Tenhovuori, A. 2011. Tutkimusmatkalla – Ympäristökasvatuksen menetelmäopas (Opinnäytetyö). Liminka: Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Alkuhaastattelun haastattelukysymykset nuorisotyöntekijöille

1. Mitä ajattelet, että ympäristökasvatus on nuorisotyössä?
2. Mikä on ympäristökasvatuksen merkitys nuorisotyössä? Onko se tärkeää vai ei?
3. Millaisissa tilanteissa koet, että olet tehnyt ympäristökasvatusta?
4. Mihin koet, että sillä on pyritty? Eli mikä oli sen tavoite?
5. Miten nuoret sen (ympäristökasvatuksen) kokivat?
6. Miten koet Kukkiksen soveltuvuuden ympäristökasvatukseen nuorisotyössä?

Loppuhaastattelun haastattelukysymykset nuorisotyöntekijöille

1. Lisääntyivätkö taitosi ympäristökasvattajana Pihanuta-projektin myötä?
2. Jos taitosi lisääntyivät ympäristökasvattajana, niin johtuiko se
  1. käytännön kokemuksen lisääntymisestä,
  2. Kukkiksesta ja sen materiaaleista tai niiden soveltamisesta käytäntöön,
  3. vai siitä, että hahmotat nyt paremmin mikä osa työstäsi on ympäristökasvatusta?
3. Tutustuitko ympäristökasvatuksen työkaluun, Kukkikseen?
4. Mikä voisi mielestäsi olla syy, ettet tutustunut Kukkikseen?
5. Osaatko sanoa jonkun muun, houkuttelevamman tavan nuorisotyöntekijälle perehtyä ympäristökasvatukseen?
6. Koetko Kukkiksen työkaluksi, jota voit ja haluat soveltaa käytännön nuorisotyössäsi?
7. Miten Kukkista pitäisi mielestäsi kehittää?
8. Tuleeko sinulle mieleen mitään tiettyä keinoa toteuttaa ympäristökasvatusta, jonka koet itsellesi mieleisenä?
9. Tuleeko sinulle mieleen mitään tiettyä keinoa toteuttaa ympäristökasvatusta, jonka koet tärkeänä kaikille nuorisotyöntekijöille?
10. Pitäisikö ympäristökasvatuksen kuulua pakollisena aihealueena nuorisotyöntekijän osaamisen vaatimuksiin?

Haastattelulomake nuorille

1. Vastaajan ikä: ____
2. Vastaajan sukupuoli: nainen/mies

Rengasta tuntemustasi lähin vaihtoehto asteikolla 5 – 1

3. Pihanuta-projektissa toimiminen lisäsi tietoa projektin liittyvistä ympäristöasioista.

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

4. Pihanuta-projekti auttoi minua ymmärtämään ympäristöä ja luontoa kokonaisuutena ja hahmottamaan oman paikkani siinä.

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

5. Pihanuta-projekti vaikutti asenteisiini ja arvoihini suhteessa ympäristöön ja luontoon.

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

6. Pihanuta-projektissa toimiminen lisäsi valmiuksiani ja taitojani lähiympäristöni puolesta toimimiseen.

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

7. Pihanuta-projekti tarjosi minulle mahdollisuuksia osallistua lähiympäristöni kehittämiseen.

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

8. Kerro omin sanoin, mikä oli Pihanuta-projektin merkittävin anti sinulle itsellesi? Esimerkiksi millaisia taitoja opit lähiympäristön puolesta toimimiseen ja lähiympäristön kehittämiseen?

9. Toivoisin lisää vastaavia (yhtä siistejä) projekteja Koskelan nuorisotalolle

5 täysin samaa mieltä

4 jokseenkin samaa mieltä

3 jokseenkin eri mieltä

2 täysin eri mieltä

1 en osaa sanoa

KIITOS VASTAUKSISTASI JA HYVÄÄ KESÄÄ!!!

Opinnäytetyö										Kysymyskohtainen keskiarvo kaikkien vastaajien kesken	Keskiarvot lähinnä vastausta:
Sasha Salo											
Vastaaja	1	2	3	4	5	6	7	8			
1. Vastaajan ikä	15	14	20	19	16	15	16	18	16,625		
2. Vastaajan sukupuoli	mies	nainen	mies	mies	nainen	nainen		mies	4 mi, 3 na		
3. Pihanuta-projektissa toimiminen lisäsi tietoaan projektiin liittyvistä ympäristöasioista.	4	4	4	4	4	4	3	4	3,875	jokseenkin samaa mieltä	
4. Pihanuta-projekti auttoi minua ymmärtämään ympäristöä ja luontoa kokonaisuutena ja hahmottamaan oman paikkani siinä	3	4	4	4	3	5	3	1	3,375	jokseenkin eri mieltä	
5. Pihanuta-projekti vaikutti asenteisiini ja arvoihini suhteessa ympäristöön ja luontoon.	3	4	3	4	4	4	3	4	3,625	jokseenkin samaa mieltä	
6. Pihanuta-projektissa toimiminen lisäsi valmiuksiani ja taitojani lähiympäristön puolesta toimimiseen.	3	4	4	4	4	4	3	1	3,375	jokseenkin eri mieltä	
7. Pihanuta-projekti tarjosi minulle mahdollisuuksia osallistua lähiympäristöni kehittämiseen.	3	4	4	5	4	4	3	5	4	jokseenkin samaa mieltä	
8. Kerro omin sanoin, mikä oli Pihanuta-projektin merkittävin anti sinulle itsellesi?	En tiedä, en ole varma mitä taitoja opin pihanutan aikana	Kukkien kasvatusta, roskien heittämisen tärkeyttä	Kierrätysstrukttilavoj en käyttö kukkaistutuksiin	merkittävin anti itselleni oli olla avuksi Pihanuta-projektissa ja auttaa omalla panoksellani nuorisotaloa saavuttamaan tavoitteita projektissa	no siis emmä oikee tiä en ole osallistunut tähän hirveästi.	En tiedä kun on ollut muita kiireitä ni en oo kerennyt osallistua kauheesti	en oppinut mitään uutta. Oli kiva saada itse suunnitella nutan ulkonäköä				
9. Toivoisin lisää vastaavia (yhtä siistejä) projekteja Koskelan nuorisotalolle.	3	5	4	5	5	5	5	5	4,625	Täysin samaa mieltä	
Vastaaajakohtaisten vastausten keskiarvo kysymyksistä 3. - 7.	3,2	4	3,8	4,2	3,8	4,2	3	3			